

Ne rušite dobrega sožitja!

Danes (20. t. m.) poteka devet let, odkar sta vladi Italije in Jugoslavije sklenili sporazum o maloobmejnem osebnem prometu, ki je omogočil, da se je na široko odprla meja med sosednjima državama in da so se hkrati ponovno vzpostavili stiki med obmejnimi prebivalstvom. Takšen sporazum so narekovali in terjali predvsem humani razlogi, saj je meja, ki jo je začrtala pariška mirovna konferenca, umetno razdvajala in pretrgala sto in stoletne bratske vezi med posamezniki, družinami in vsem obmejnimi ljudstvom. Uvedba prepustnic in še bolj zavest, da sme vsakdo takorekoč prosto potovati preko meje, sta pomenili in še pomenita predvsem duševno olajšanje in sprostitve, saj je bilo prizadeto prebivalstvo na ta način rešeno hude more, ki je nastala kot posledica nenaravne meddržavne meje.

Sporazum o maloobmejnem osebnem prometu je nadalje, kot dogodki čedalje bolj potrjujejo, izredno važnega gospodarskega pomena za obe obmejni področji. Kar predstavljamo si, kako hud udarec bi prejeli zlasti trgovina in gostinstvo, če bi zdaj prenehal dotok »turistov« s prepustnicami.

Po 9 letih, odkar se je meja odprla, je torej bilanca sporazuma vsestransko in odločno aktivna. V tem obdobju so samo na Tržaškem zabeležili 45 milijonov 589 tisoč prehodov in, kar je značilno, njih število stalno narašča. Nobenega dvoma ni, da je prav ta sporazum tisto sredstvo, ki more najbolj učinkovito pripomoči k spoznavanju razmer in narodov, ki v teh krajih živijo, in s tem k medsebojnemu razumevanju in spoštovanju. In tudi v tem oziru smemo trditi, da so bili v zadnjih devetih letih doseženi nekateri otipljivi uspehi.

Zato menimo, da temu vsestransko pozitivnemu razvoju razmer v naših krajih more samo škodovati vsebina interpelacij, ki so jih v zvezi s Titovim govorom na Visu vložili na predsedništvo vlade nekateri poslanci vladnih strank, kjer se pogrevajo starji in košljivi problemi ter se skušajo zagovarjati pravno in zgodovinsko neosnovana stališča o suverenosti ali zemljepisni oznaki krajev, ki se na osnovi mirovne pogodbe ali londonskega sporazuma sedaj nahajajo v Jugoslaviji.

Pozitivnemu razvoju razmer v naših krajih pa morejo zlasti škodovati takšna zborovanja, kakršno je napovedano za prve dni letošnjega novembra v Trstu. Na pobudo »Zveze Istranov« naj bi se namreč sestali na prvem zborovanju Istrani, ki živijo po vsej Italiji, in na shodu bo baje prišla do izraza, kot piše tržaški »Piccolo«, želja, da bi s časom prišlo do »revizije ozemeljskih in političnih pogojev, ki so jih dolo-

(Nadaljevanje na 2. strani)

SVETOVNA POLITIKA POSTAJA NAPETA

Svetovno dogajanje postaja tako napeto in razgibano, da se nam položaj izpred nekaj mesecev zdi kar idiličen. Trenutno je svet spet na robu vojne, čeprav ni nujno, da bi zavzela obseg svetovne vojne. Bili so dnevi, po ameriškem letalskem protiidaru na Severni Vietnam, ko se je zdelo, da je razširitev spopada v Vietnamu neizogibna in da bo komunistična Kitajska direktno intervenirala v vietnamski državljanski vojni. Proti pričakovanju pa se je zadovoljila samo z masovnimi demonstracijami in protesti. Toda to ne pomeni, da je Mao Tse Tung mirno vtaknil v žep udarec, ki ga je prejel. Rekli bi celo lahko, da mu je nemogoče požreti tako izlivanje, ne da bi se blamiral. Zato je še vedno možno, da bo reagiral ne le z besedami in transparenti, ampak tudi z orožjem. Toda kako?

KAJ LAHKO STORI KITAJSKA?

V primeru odkrite intervencije v Vietnamu bi tudi Američani masovno posegli v boj med Severnim in Južnim Vietnamom in prej ali slej bi prišlo do prave vojne med Združenimi državami in Kitajsko. V taki vojni pa so Združene države praktično neranjlive za Kitajsko, ker jim ne more nič niti na morju niti v zraku.

Tudi v primeru, da bi Kitajska dosegla zaradi masovne in brezobzirne uporabe svojega vojaštva trenutno premoč na kopnem, bi te premoči na dolgi rok ne mogla izkoristiti. Američani bi obvladali morje in odrezali Kitajski vse pomorske zveze, po drugi strani pa bi popolnoma zavladali tudi na kitajskem nebu in sistematično rušili njene centre ter povzročali nered in celo kaos v funkcioniranju kitajskega sistema. To bi bil industrijski način vojne proti masam, ki bi bile oborožene po večini samo s pehotnim strelnim orožjem. Prej ali slej bi se morale prepričati, da je vojna proti ameriški tehniki nemogoča.

Sovjetska zveza skoraj gotovo ne bi intervenirala v taki vojni, ker bi bilo to tudi zanjo prenevarno. Ima namreč dovolj opravka s svojimi gospodarskimi problemi, poleg tega ji iz razlogov sedanjega ideološkega spora ni do tega, da bi vlekla Kitajsko iz položaja, v katerega se je spravila. In povrh je treba upoštevati, da je Sovjetska zveza mnogonarodna država in za vsako tako državo je vojna vedno zelo tvegana, ker lahko povzroči razpad njenega imperija.

NEPREMIŠLJENA JAMSTVA

Zato so tudi Hruščovova zagotovila Makariosu, da mu je pripravljen nuditi pomoč, bolj abstraktnega značaja. Hruščov nikakor ni tako blazen, da bi tvegajo vojno zaradi pobesnelega in omejenega ciprsko-grškega nacionalista. Gre mu le za to, da bi si pridobil vpliv in politična oporišča v Sredozemlju. Vendarle igra Hruščov nevar-

no igro, ko je takoj (vsaj v besedah) pripravljen jamčiti za tako geografsko, pa tudi idejno oddaljene režime, kakor so ciprski in kubanski ali zanzibarski. To pomeni v bistvu znak sovjetske politične slabosti, ker je enako priznanju, da se mora ločiti sovjetska politika za take bilke, da uveljavi svoj vpliv v svetu, čeprav utrpí pri tem na ugledu, kajti pametnemu človeku je nemogoče spraviti v sklad Makariosovo besnenje proti majhni turški manjšini, ki jo hoče kot pravi rasist fizično uničiti, in komunistično ideologijo o »bratstvu med narodi«.

Še eno žarišče mednarodne napetosti, iz katerega se lahko skoti kaj nevarnega, je v Kongu, kjer se je začela splošna ofenziva vseh levičarskih sil, povezanih s starimi plemenskimi antagonizmi, proti osrednji Combejevi vladi. Kako se bo pa položaj tam razvijal, je za sedaj čisto nepregledno. Zdi se, da se bodo Združene države tudi tam direktno angažirale, da bi preprečile zmago prevratnežev, in to so že pokazale s tem, da so poslale tja 4 prevozna letala in 40 padalcev in da so obljubile Combeju bombe za »ogledniške« polete proti upornikom.

Posledice Segnijeve bolezni

Predsednik italijanske republike Segni le že že štirinajst dni hudo bolan. V torek zjutraj se mu je le za spoznanje zboljšalo.

V političnih krogih se že ugiba, kdo bi prišel v poštev kot kandidat za Segnijevega naslednika, ako bi dosedanji predsednik za stalno postal nesposoben za svojo visoko službo ali če bi celo umrl. Kot morebitne kandidate za mesto republiškega predsednika navajajo kot prve Leoneja, Piccionija, Merzagoro in Saragata.

Drugi bolnik, čigar smrt bi tudi utegnila zaobrtni tok italijanske politike, je vodja italijanskih komunistov Palmiro Togliatti. Podobna bolezen kot Segnija je tudi njega priklenila na bolniško posteljo v sovjetskem letovišču Yalti, kamor je šel na oddih. Do včeraj se mu ni stanje nič izboljšalo. V komunistični stranki so tudi zaskrbljeni za nasledstvo. V ospredju je ime strankinega podtajnika Longa, ki že dejansko vodi politiko italijanske komunistične stranke. V poštev pa prihajata tudi poslanca Ingrao in Amendola; rešitev pa bodo morali prav za to iskati v kolektivnem vodstvu stranke.

Na veliki šmaren je papež Pavel VI. očetovsko pozval vse vernike, naj molijo za zdravje dobrega predsednika Segnija, pa »tudi še za eno italijansko politično osebnost, ki se nahaja v prav tako hudem stanju.« Strankino tajništvo se je papežu javno zahvalilo za njegove občutene besede.

Zaradi Segnijeve bolezni sta Moro in Saragat odložila uradni obisk v Beogradu, ki bi moral biti 15. septembra.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 23. avgusta, ob: 9.00 Kmetijska odaja; 9.30 Slovenski narodni motivi; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Mlada pirata«, mladinska igra (Franc Jeza). Igrajo člani RO.; 12.00 Slovenska nabožna pesem; 12.15 Vera in naš čas; 14.20 Sedem dni v svetu; 1.00 Zlata risanka: Francoise Hardy; 16.00 Mojstri groze - Wilkie Collins: »Strahotna postelja« (Franc Jeza); 17.30 Popoldanski ples; 18.30 Kino, včeraj in danes (Sergij Vesel); 19.30 Operetna glasba; 21.00 Folklor z vsega sveta.

• PONEDELJEK, 24. avgusta, ob: 11.45 Italijanski akvarel; 12.15 Iz slovenske folklorne - Niko Kuret; Ljudstvo baje, ljudstvo poje: »Veselo je na svet živeti«; 18.30 Sodobna italijanska glasba; 19.00 Trjaški pianisti: Tatjana Uršič - Johann Sebastian Bach: Kromatična fantazija. Fuga v d-molu; 19.15 Iz lovčevih zapiskov - Ivan Rudolf: »Prvi srnjak gospoda Lipčeta«; 21.00 Vincenzo Bellini: »Mesečnica«, opera v treh dejanjih.

• TOREK, 25. avgusta, ob: 11.45 Mali ansambl; 12.15 Zenski liki; 18.30 Simfonična dela Richarda Straussa Smrt in preobrazba, op. 24, simfonična pesnitev, 18.50 Gostovanja solistov v Trstu. Klavirski duo Kurt Bauer-Heidi Bung Wolfgang Amadeus Mozart: Sonata v D-duru K: 448; 19.15 Pri-povedke o narodnih junakih: »Davy Crockett« (Desa Kraševac); 21.00 Radijska novela - Ksaver Meško: »V koroških gorah«; 22.40 Sodobna simfonična glasba.

• SREDA, 25. avgusta, ob: 11.45 Naš juke-box; 12.15 Pogled na svet; 18.30 Orkester v osemnajstem stoletju; 18.45 Slovenski romantični samospeli. Skladbe Frana Gerbica, Antona Foersterja, Antona Nedveda in Josipa Pavčiča v izvedbi sopranistke Ondine Otte ter tenoristov Renata Kodermaca in Mira Brajnika; 19.15 Tržaška gledališča - Claudio Gherbitz: »Teatra Corti in Armonia, kasnejši Goldoni«; 21.00 Simfonični koncert orkestra Italijanske Radiotelevizije iz Milana. Približno ob 21.20 Svet umetnosti - Milko Bambič: »Pop-art«.

• ČETRTEK, 27. avgusta, ob: 11.45 Jugoslovanski orkestri in pevci; 12.15 Potovanje po Italiji; 17.20 Iz albuma lahke glasbe (Susy Rim); 18.00 Pevski zbori Julijske krajine in Furlanije; 18.30 Kvartet v dvajsetem stoletju - Anton Webern: Kvartet za godala, op. 5, Kvartet za godala, op. 28; 19.15 Gradovi na Goriškem: »Grad v Rubijah« (Rado Bednarik); 21.00 »Zabojček«, radijska drama (Luciano Codignola - Desa Kraševac). Igrajo člani RO.; 22.50 Slovenski in jugoslovanski solisti. Violinist Dejan Bravničar, pri klavirju Leon Engelman. Matija Bravničar: Sonata in modo antico - Fantazija - Nočna elegija.

• PETEK, 28. avgusta, ob: 11.45 Ameriški odmevi; 12.15 Zena in dom; 18.30 Najlepše romantične simfonije; 19.15 Jadransko morje - Gojmir Budat: »Poljedelstvo in ostale primarne dejavnosti«; 20.30 Koncert operne glasbe. Približno ob 21.30 Mladina na Zahodu - Giovanni Russo: »Mladi uporniki v Angliji«.

• SOBOTA, 29. avgusta, ob: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Zavojevalci gora - Dušan Pertot: »Lunine gore v Afriki«; 14.40 Karakteristični ansambl; 15.00 »Volan«. Oddaja za avtomobiliste; 15.30 »Rekli so mu „El Greco“«, radijska drama (Luc Vilsen - Franc Jeza). Igrajo člani RO.; 17.00 Bodoči solisti. Sopranistka Julijana Anastasijević, pri klavirju Zorica Dimitrijevič; 18.30 Slovenski in jugoslovanski skladatelji; 18.50 Predelava folklorne glasbe - Bela Bartok: Trije rondoji na madžarske narodne teme; 19.15 Počitniška srečanja (Saša Martelanc); 20.45 Zbor »Lojze Bratuž« iz Gorice, ki ga vodi Ivan Bolčina; 21.00 Vabilo na ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 23. avgusta, nedelja: Zdenka, Filip
- 24. avgusta, ponedeljek: Jernej, Zlatan
- 25. avgusta, torek: Ludvik, Ljudevit
- 26. avgusta, sredo: Bernard, Jadranka
- 27. avgusta, četrtek: Zlatko, Juš
- 28. avgusta, petek: Avguštin, Miligoj
- 29. avgusta, sobota: Janez, Sabina

Enciklika Pavla VI. o nalogah Cerkve v modernem času

Papež Pavel VI. je objavil pretekli teden svojo prvo okrožnico »Ecclesiam suam«. Naletela je na močan in pozitiven odmev v svetu. Povsod so je sprejeli z razumljivim zanimanjem, zlasti še glede na to, da je prvi dokument sedanjega papeža, ki razodeva njegove poglede na Cerkev in njeno vlogo v modernem svetu.

Papež Pavel VI. je v okrožnici pokazal tri poti, katerih naj se drži katoliška Cerkve, da bo lahko uspešno izpolnjevala svoje poslanstvo. Te poti so: zavest in spoznanje same sebe, obnova in dialog s svetom.

Enciklika govori podrobno o položaju Cerkve v svetu in o njenih notranjih in zunanjih odnosih. V njej ni obravnavanja dogem v pravem pomenu besede, ampak je le nekakšen priročnik z navodili in priporočili za škofe, duhovščino in vernike. Ker pa jo je izdal vrhovni poglavar katoliške Cerkve, je za katoličane vsaj moralno obvezna.

Takoj po uvodu omenja papež revščino, lakoto, razne struje moderne miselnosti, krščansko kulturo, probleme tistih ljudi, ki so oropani svojih pravic in svobode, nove

narode in države, problem rojstev in drugo. Jasne in odločne so papeževe besede o miru. Papež poziva ljudi, naj poskusijo storiti vse, kar vodi k sodelovanju, k brat-skemu reševanju in k mirnemu urejanju mednarodnih odnosov.

Nato sledijo razni deli okrožnice, ki obravnavajo prej omenjene poti, po katerih mora hoditi Cerkve v modernem svetu.

Človekoljub št. 1

Tak častni naslov nosi 31. predsednik Združenih držav Herbert Hoover, ki je obhajal te dni svojo 90-letnico. Njegovo življenje je podobno življenju tistih ameriških mož, ki so se povzpeli iz najskromnejših razmer do najvišjih mest. Z desetimi leti je izgubil starše. Prodajal je časnike in nosil umazano perilo v pralnice, da si je prislužil denar za študij.

Postal je rudniški inženir in je šel na Kitajsko. Ob veliki lakoti je organiziral široko akcijo za preskrbo mesta Tientsima in okolice s hrano in vodo. Med prvo svetovno vojno je vodil pomoč za lačne otroke Srednje in Vzhodne Evrope. Nekaj let kasneje je dobil častni naslov človekoljuba št. 1 ob velikanskih poplavih Mississipija. Leta 1928 je bil izvoljen z edinstveno večino glasov za ameriškega predsednika. V njegovo dobo spada »Hooverjev načrt« za pomoč izstradani Nemčiji. V drugi svetovni vojni je zopet organiziral akcijo proti lakoti v Evropi. Zaradi tega delovanja mu je podelilo naslov častnega doktorja osemdeset univerz in 24 evropskih mest ga je izvolilo za častnega meščana.

Predsednik Johnson je v posebnem razglasu povabil ameriško ljudstvo, naj se spomni starega predsednika, ki je s pomočjo lačnih narodov pridobil Ameriki velik ugled v svetu.

Ne rušite mirnega sožitja!

(Nadaljevanje s 1. strani)

čene pogodbe in začasni diplomatski sporazumi naložili v času velike zmede in mlačevanj.

Da organizirajo zborovanja s takšnim avanturističnim, a v bistvu neodgovornim programom ljudje, ki so zapustili svoje domove in rojstne kraje, lahko razumemo, čeprav jih ne moremo odobravati. Nedorazumno in nerazumljivo pa je, da so zborovanju s takšnim sporedom dali svoj pristanek — če ustreza resnici, kar je poročal omenjeni tržaški dnevnik — tudi nekateri predstavniki deželnih institucij.

Skrajno neodgovorno bi namreč bilo, če bi na ljubo nekaj posameznikom, ki zaradi politične ali nacionalne napetosti, če ne zaradi osebne užaljenosti, skušajo danes obrniti nase pozornost s tem, da zahtevajo nič manj kot spreminjanje državnih meja, tudi tukajšnja odgovorna oblastva pomagala rušiti, kar je bilo po tolikšnem trudu in tudi po tolikšnih žrtvah doseženo v korist mirnega sožitja in plodnega sodelovanja v tem delu Evrope.

NOVI POLJSKI PREDSEDNIK

V začetku meseca je umrl predsednik poljske republike Aleksander Zawadzki. Rojen je bil kot sin rudniškega delavca leta 1899 v Dabrowni Gorici. Že ob koncu prve vojne je stopil v vrste rdeče armade in se je udeležil državljanske vojne v Rusiji. Po vojni se je vrnil v domovino, kjer je predsedal več let v ječi. Ko so ga ruske čete leta 1939 rešile, je postal brigadni general sovjetske armade, po koncu druge vojne pa eden vodilnih politikov nove Poljske in od 1952 dalje njen predsednik. Na konferenci Kominforma v Bukarešti leta 1948 je bil med tistimi poljskimi odposlanci, ki so obsodili politično smer maršala Tita.

Za njegovega naslednika je bil imenovan Edvard Ochab. Rodil se je leta 1906 v Krakovu. Študiral je zadrugarske in kmetijske vede. Kot komunist je bil obsojen na 14 let ječe. Leta 1939 je odšel v Sovjetsko zvezo kot član poljske začasne vlade. Po vrnitvi v domovino je imel mesto strankinega tajnika, kmetijskega ministra in podpredsednika državnega sveta.

NAPETOST V BOLIVII

Prejšnji torek, na dan 139. obletnice neodvisnosti južnoameriške republike Bolivije, je bil zaprisežen novi predsednik Viktor Paz Estensoro. Za državnega poglavarja je izvoljen že tretjič, kar se je zgodilo prvič v zgodovini te države.

Izvolitev je pa povzročila v sami vladni stranki razcep na desnico in levico. To zadnjo vodi dosedanji državni podpredsednik Juan Lechin, ki je tudi vodja rudarskih sindikatov. Na njegovo mesto je imenoval tretjič izvoljeni predsednik generala Ortuno. Tako je dobila armada glavno besedo v vladi.

Nasprotniki pa pridobivajo zaradi slabih gospodarskih in socialnih razmer vedno več pristašev. Protivladni oboroženi oddelki so se pojavili že v bolivijskem petrolejskem središču Santa Cruz.

Umirajoči narodič

Nihče si ni bolj kot mi Slovenci na jasnem o tem, kako trd je boj za narodni obstoj. Kljub mnogim nesrečam in kar najbolj neugodnim zemljepisnim in zgodovinskim pogojem smo mi vzdržali v tem boju in se lahko štejemo za zmagovavce. Toda vsi tako ogroženi narodi niso vzdržali. Zgodovina pozna mnogo narodov, ki so izumrli, ali bolje rečeno utonili v drugih, številčno in biološko ali kulturno močnejših masah. Ravno na našem današnjem narodnem ozemlju in v njegovi neposredni sosesčini je bilo precej takih narodov. Med njimi naj omenimo samo Longobarde Ilire, Hune, Obre in Gote.

Tudi danes je še vedno v teku organski proces nastajanja, razvijanja in odmiranja narodov. V Afriki, pa tudi v Aziji in v Južni Ameriki smo nedvomno priče nastajanja novih državnih narodov, ki zadobivajo tudi zavest enotnih kulturnih in etničnih nacionalnih skupnosti, čeprav se spajajo ponekod iz zelo različnih rasnih, jezikovnih in kulturnih elementov zlasti tam, kjer se razvijajo novi narodi iz priseljencev različnih narodnosti in iz prvotne avtohtone rase, kakor n. pr. v Južni Ameriki. Kot se zdi, se ta proces tam organsko in mirno razvija, brez kakih močnejših rasnih trenj. Kako pa se bo posrečil v Afriki, še ni mogoče reči, ker so afriške države popolnoma umetne tvorbe ki so jih ustvarile v njihovih današnjih mejah kolonialne sile. Proces se torej odvija v obratni smeri, kot se je odvijal v Evropi in drugod, kjer so narodi težili za lastno državo in si jo oblikovali. V Afriki je država tista, ki teži po tem, da bi ustvarila narod ki bi se prilegel njenim mejam. V Evropi so se, kot vemo, poskušali ustvarjanja takih »državnih« narodov popolnoma ponesrečili. Bomo videli, kaj bo nastalo iz tega v Afriki.

Narodič pastirjev in lovcev

V tem nepretrganem zgodovinskem procesu nastajanja in odmiranja narodov pa lahko še odkrijemo nekatere narodne skupnosti, ki so danes v zadnjem stadiju svojega obstoja, tik pred izumrtjem. O eni takih narodnih skupnosti je poročal v norveškem dnevniku »Arbeiderbladet« pisatelj Kare Holt. To je narodič Skoltov, ki prebiva zdaj ob jezeru Severtijärvi v finski Laponski. Etnično in etnografsko je to zelo izrazito ljudstvo, z lastnim jezikom, nošo in drugimi etničnimi elementi. To je bilo polnomadsko ljudstvo, po zunanosti podobno Fincem, ki je do konca prve svetovne vojne neovirano in po svoje srečno živel v vzhodni Finski in Kareliji. Pasli so svoje črede severnih jelenov, hodili na lov in lovili ribe. Bili so nekoliko sorodni Lapponcem, še bolj pa plemenom, ki so živela v severnem delu Rusije in ki jih navadno prištevamo k ugro-finskim jezikovnim skupinam. Večji del skoltskega narodiča je živel v pokrajinah Svornkulla in Boris Gleb. Sprejeli so pravoslavje in bili v dobrih odnosih z vsemi svojimi sosedi, ki jim niso skušali greniti življenja.

Med seboj pa so močno držali skupaj. Volili so si svojega poglavarja, kateremu so se pokoravali. Ta je skrbel za red in je kot sodnik razsojal v sporih med njimi, n. pr. kadar so se sprli zaradi pašnikov za svoje črede ali zaradi ribolova. On je tudi

vodil skoltsko »zunanjo politiko«, da je namreč urejeval odnose do sosednjih narodov. Takega poglavarja ali starosta imajo Skolti še zdaj, ki pa je najbrž zadnji. To je Jakko Sverloff, ki opravlja to funkcijo od leta 1921. Sam pravi, da je zadnji starosta. Za njim si bodo izvolili Skolti kolektivno vodstvo, v katerem bodo trije od njih in dva Finca. Mnenja je, da vse skupaj ne bo trajalo več dolgo in da bosta čez trideset let skoltski narodič in njegov jezik popolnoma izumrli.

Deset koč je že praznih

V prvi svetovni vojni so morali tudi Skolti k vojakom. Bili so mobilizirani v rusko vojsko. Meja med novo finsko državo in Rusijo pa je razdelila skoltsko etnično ozemlje na dve. Njihova poletna bivališča so ostala na eni, zimska bivališča pa na drugi strani, ker so se selili zaradi paše svojih čred. Ostali so rajši na finski strani. Toda po drugi svetovni vojni je morala Finska tudi tisti del svojega ozemlja odstopiti Sovjetski zvezi in tako so se morali Skolti spet seliti. Naselili so se pri jezeru Severtijärvi, kjer pa so pašniki revnejši, le ribolov je boljši. V novi kraj je prispe 270 Skoltov, njihovo število pa je narastlo s časom na dobrih 300. Vendar je začela njihova narodna skupnost razpadati. Izmed šestdesetih lesenih hiš, ki so si jih bili postavili po preselitvi, jih je že deset praznih. Mladi Skolti se namreč odseljujejo drugam, kjer je življenje dozdnevno lažje, ker se da več zaslužiti, in dekleta se poročajo z moškimi druge narodnosti ter odidejo z njimi.

Medtem ko se posamezni mladi Skolti še vračajo po razočaranjih v svetu k svojemu plemenu, pa se dekleta ne vrnejo več. Stari poglavar Jakko Sverloff pravi, da se spominja v novi domovini pri Settijärvi samo dveh porok med kakim skoltskim fantom in skoltskim dekletom. V istem času se je dvanajst deklet poročilo s Finci. Izven svoje narodne skupnosti poročene Skoltinje počasi pozabijo skoltski jezik. Značilno pa je, da se še niti en Skolt ni poročil s Finko.

Visoka umrljivost otrok

K izumiranju Skoltov je veliko pripomogla tudi visoka umrljivost otrok. Skoltске družine so imele v preteklosti sicer veliko otrok, celo po šestnajst in sedemnajst, toda ostali so navadno le trije ali štirje, vsi drugi so umrli zaradi slabe prehrane in pomanjkanja zdravniške pomoči. Tudi danes ni mnogo bolje. Okrog 300 Skoltov premore samo tri krave, ki dajejo mleko za otroke.

Finska vlada je sicer ustanovila pri Settijärvi šolo, v katero hodi 67 skoltskih otrok, poleg dveh finskih in štirih laponskih. Toda v šoli se učijo samo v finskem jeziku. Toda starejši ljudje ne znajo drugega jezika kot skoltskega. Blizu šole stoji tudi pravoslavna cerkva za Skolte; na pokopališču zraven nje je že nad trideset skoltskih grobov s pravoslavnimi križi na njih. Tudi majhna bolnišnica je tam, toda za Skolte ni zdravstvenega zavarovanja in zdravljenje zanje je zelo drago. Vsakega hujše bolnega morajo z letalom prepeljati v večjo bolnišnico drugam in to je zelo drago.

Zanimivo je, da Skolti kot miroljubno ljudstvo v svojem jeziku sploh nimajo besede za vojno. Uporabljati morajo finsko besedo zanj.

Kaj bo čez leta ostalo od te osamljene, edine skoltске vasi sredi neskončnih borovih gozdov ob jezeru Severtijärvi? Bo ostal nek plemen našel dovolj moči, da bo vzdržal, ali mu je dokončno usojeno izginiti?

»Tam zunaj šume borovi gozdovi, ki se širijo na desetine milj na vse strani. Zmračilo se je — avgustov mrak, voda v jezeru je kot črna svila, in tu pa tam ob jezeru svetijo majhne, rdeče luči. Tam še žive ljudje v petdesetih kočah ob Severtijärvi. Toda pred nekaj leti je bilo obljubljenih še šestdeset hiš,« zaključuje norveški pisatelj Kare Holt svojo reportažo o umirajočem ljudstvu.

—•—

Razstava o koncilu v Konstanci

V Rosgarten-muzeju v Konstanci ob Bodenskem jezeru so za 550-letnico Konstanškega koncila, ki je kot znano zasedal od leta 1414 do 1418, odprli razstavo z naslovom »Koncil v Konstanci«, ki prikazuje stara dela literature, umetnosti in dokumentacije in ki bo odprta do 8. novembra. V raznih sobanah 600 let starega muzeja so zbrali dela, ki so v zvezi s koncilom v Konstanci in ki so jih deloma posodili razni domači in tuji muzeji. Ena od razstavljenih znamenitosti je konstanški izvirni rokopis Richentalске kronike iz leta 1465, katerega posamezne nesešite liste s slikami so pred kratkim restavrirali v monakovski državni biblioteki. Razstavljene so tudi papeške in kraljevske listine iz časa koncila kot tudi redki dragoceni kovanci iz numizmatičnih zbirk raznih mest. Dunajski muzej umetnostne zgodovine je dal na razpolago obredni meč cesarja Sigismunda, ki ga je imel ta opasanega pri imenovanju italijanskih plemičev za člane »Društva zmaja«. Pozornost vzbuja mitra, ki jo je poklonil takratni protipapež Janez med koncilom opatu Erhardu Lindu iz Kreuzlinga. Razstavljeno je tudi orožje iz 15. stoletja.

Med razstavljenimi umetninami padejo v oči kip v naravni velikosti, ki predstavlja »Zalujočo ženo« in ki ga je izklesal kipar Eriskirch, ter slike na lesu in raznih cerkva in samostanov.

Na češkega reformatorja Jana Husa, ki so ga leta 1415 v Konstanci sežgali, spominjajo na razstavi vrata in okno iz jetniškega stolpa na Dominikanskem otoku, kjer je bil zaprt, kot tudi v Memmingenu natisnjena inkunabula z odstavki Husovih polemičnih spisov, zaradi katerih so ga potem tudi sežgali na grmadi. Na Husa spominjajo nadalje razni kovanci iz 16. stoletja z njegovo sliko.

DROBIZ IZGINJA

Statistiki Italijanske banke so ugotovili zadnji mesec vedno večje pomanjkanje kovancev po pet lir. Posebno tramvajski uslužbenci v Rimu so pri večernih obračunih oddajali izkupiček le v bankovcih, kovancev pa ni bilo nikjer. Podobno je bilo tudi po drugih mestih. Drobiža po eno liro sploh ni več v obtoku, kmalu ga ne bo tudi tistega po pet lir. Kam gre? Prodajajo ga z velikim dobičkom inozemskim tovarnam za izdelavo gumbov, pa tudi za vložke pri dvigalih in telefonih.

Tržaškega

Pisma uredništvu

O nesreči na Opčinah

Spoštovano uredništvo,

rad bi pripomnil nekaj k nesreči, ki se je zgodila v soboto zvečer na Opčinah, ko je tramvaj povozil nekega 39-letnega moškega iz Trsta. Iz časopisnih vesti o preiskavi je bilo razbrati, da je padel dotični pod kolesa tramvaja po nesreči, češ da mu je postalo slabo, in da tega nihče ni opazil.

To pa po mojem mnenju ne drži. Dotični je skoraj gotovo napravil samomor, ker si je nemogoče misliti kaj drugega, če človek ve, v kakšnih okoliščinah se je žalostni dogodek pripetil. Do nesreče je prišlo ob 21.40 in to kakih 100 ali 150 metrov od Obeliska v smeri proti Opčinam, na kraju, kjer je pot za pešce ločena od tramvajske proge s skoraj meter visoko zelo gosto živo mejo. Če bi bilo postalo tistemu človeku slabo (a 39-letnemu moškemu le ne postane kar nenadno tako slabo, da bi padel v nezavest kar sredi poti), bi se bil zrušil na pot in vsaj čez nekaj hipov bi bili naleteli na njega ljudje, saj je tisti čas hodilo po tisti poti na stotine ljudi, ki so se peš vračali z izleta na Opčine v Trst, pa tudi tisti, ki so šli na razgledno točko k Obelisku ali pa so se tam samo sprehajali, kot n. pr. zaljubljeni ali družine. Saj je bil praznik Velikega Smarna (Ferragosto). Sam sem hodil tisti čas po tisti poti in sem srečaval cele kolone ljudi, skupine po 10 in več oseb, ki so šle proti Obelisku. Te bi bile gotovo odkrile nesrečnika, če bi bil obležal zaradi slabosti, ali recimo pijanosti, ker je baje dognano, da je ves dan hodil okrog in počasi pil. Nemogoče je, da bi bil padel preko žive meje tako, da bi tega ne bil nihče opazil, ker je ta, kot rečeno, visoka skoraj en meter. Tako bi bil obvisel preko nje in bi ga bili prav tako takoj našli.

Iz tega se da sklepati, da je nesrečnej čaka ob robu gozdička in legel pred tramvaj, tik preden je ta privozil do njega, ali da je že prej prelezel živo mejo in se zleknil ob njej na notranji strani tako, da ga ni mogel nihče opaziti, ker je tam cestna razsvetljava bolj slaba. Tudi to, da mu je tramvaj odrezal glavo, dokazuje, da je napravil samomor, ker je to tipično za samomorilce pod kolesi vlaka. Sami namreč položijo vrat na tračnico.

Vse kaže, da je nesrečnej odšel v mraku proti gozdičku, si izbral slabo razsvetljen kraj in počakal na tramvaj ter legel pred njega. Zakaj bi se bil sicer peš napotil skoraj do Obeliska? Če je bil namenjen domov, bi bil nedvomno sedel na tramvaj na izhodiščni postaji in se peljal v Trst, zlasti če se ni dobro počutil. Tak človek se pač ne bo odločil, da bo šel peš z Opčin v Trst.

S temi okoliščinami si je tudi razlagati, da nihče ni opazil njegove smrti. Prava nesreča bi ne bila mogla ostati tako neopažena.

To pišem tudi zato, ker zahteva to pravičnost do tramvajskih vozačev, ki ne morejo biti odgovorni za dejanja samomorilcev. S tem, da se prikazuje nesrečnejstvo smrti kot nesrečo, pa se jim dela krivico. Oblasti bi morale vsekakor bolj resno presoditi okoliščine in ugotoviti, kako je nesrečnej umrl, preden so izključile samomor.

Bralec z Opčin

Nesnažno mesto

Spoštovano uredništvo,

pred kratkim sem se vrnil s potovanja po tujini, t. j. po nekaterih zahodnoevropskih državah. Takoj, ko sem v Trstu stopil iz veže glavne železniške postaje, mi je udarila v oči nesnaga na ulicah. Ker smo vajeni vsak dan videti naše mesto tako nesnažno, se te nesnage niti več ne zavemo. Ugotovimo jo, tako kot jaz, šele ob povratku s kakega potovanja po bolj snažnih deželah.

Človek, ki je vaje bolj čistega okolja, občuti stud, ko hodi po tržaških ulicah. Pločniki so polni smeti in pljunkov (nikjer na svetu še nisem videl tako ostudno popljuvanih pločnikov, kakor da Tržčani še niso slišali o pravilu bontona, da se pljuva v robec).

V neki ulici v središču mesta, celo v neposredni bližini nekega nacionalnega spomenika, ki ga pogosto obiskujejo bojevniki in druge delegacije, je ležala ves čas velikošmarnskih praznikov (Ferragosto) mrhovina poginulega goloba, ki ga je

PESTER TURISTIČNI ŽIVZAV V TRSTU

Letošnja turistična sezona, ki v začetku ni kdovekako dobro obetala, se je že prejšnji mesec odločno obrnila na bolje in te dni dosegla svoj višek. V krogih, ki se bavijo s turizmom, smo zvedeli, da je letos dotok tujcev večji kot lani čeprav je treba zabeležiti precejšnje spremembe. Glavna letošnja značilnost obstoji v tem, da se je odločno zmanjšal obisk avstrijskih in zahodnonemških turistov.

Trst in vse njegovo ozemlje je izrazito prehodna točka, in zato prevladujejo prehodni turisti, ki so namenjeni v Jugoslavijo. Grčijo in še dalje na Vzhod, ali pa se iz teh krajev vračajo. Med temi turisti prevladujejo letos Francozi in zlasti Holandci, za njimi pa pridejo Angleži, Švicarji, Danci, Švedi itd.

Zanimivo je nadalje, da se je letos znatno povečalo število jugoslovanskih turistov, ki so sicer že srejsnja leta bili takorekoč stalni tržaški gostje. Zanimivo je nadalje, da so se letos pojavili prvi turisti iz vzhodnih držav, kot so Poljska, Madžarska, Češko-slovaška in Bolgarija.

Včeraj smo opazili v Trstu tudi prvi finski avtomobil z značilno belo zastavo z modrim križem zraven registrirne tablice. Te dni je videti v našem mestu tudi nenavadno mnogo starih in mladih žensk od drugod, katerih bolj »zapete« obleke in obrazi dokazujejo, da ne gre za navadne turistke. In to res niso. V sredo popoldne se je namreč začel v univerzitetni avli kongres Mednarodne ženske zveze.

Tako zdaj poživljajo tržaške ulice dame v vseh mogočih nošah in modah, od »strogo« oblečenih britanskih starih devic in njihovih ameriških sestričen, ki ljubijo mnogo bolj žive barve, do eksotično oblečenih Indijk in Afričank. Ogrnjene so v živobarvne tunike in stopajo ponosno kot kraljice ali antične Grkinje in Rimljanke (vsaj kakor si jih predstavljamo). Od evropskih in ameriških delegatk jih loči tudi to, da so mnogo mlajše, saj so starejše ženske generacije v njihovih domovinah po ogromni večini še nepismene. Tako imajo vse vodilne funkcije v ženskih organizacijah mlajše, ki so bolj izobražene.

POVIŠANE TRAMVAJSKE VOZOVNICE

V torek, k8. t. m., so v Trstu stopile v veljavo nove cene tramvajskih vozniških listkov. Glavna in bistvena sprememba obstoji v tem, da stane danes navaden listek 50 lir, to je 10 lir več kot doslej. Ukinjen je bil nadalje zeleni (povratni) listek, ki je stal 40 lir in je veljal za dve vožnji dnevno. Prav tako je bil odpravljen tedenski abouma, ki je stal 150 lir in s katerim si imel pravico do dveh voženj dnevno.

morda obgrizla še kaka žival. Mrhovina je ležala tam tudi že teden dni prej in leži morda še zdaj. Studi se mi, da bi šel še enkrat pogledat, če je še tam. Vsekakor je to dokaz, da tista ulica vsaj kakih deset dni že ni bila pometena. In takih ulic je morda v našem mestu še več.

Kaj pravi k temu mestna občina oziroma tisti, ki so odgovorni za snago v mestu? Če manjka osebja, zakaj ga ne nastavijo? Tu pa res nima pomena varčevati, saj gre toliko javnega denarja za druge mnogo manj potrebne reči.

L. C.

Listek za dve vožnji stane 80 lir, izredni listek (nočna vožnja) pa 100 lir. Listki, ki dajejo pravico do treh ali šest dvojnih voženj dnevno, stanejo 150 oziroma 300 lir. S 1. septembrom pa bodo postali veljavni novi predpisi glede izdajanja aboumajev za delavce in uslužbenke.

Znatno povišanje cen za te usluge mestnega podjetja Acegat je povzročilo živahne razprave v tržaški javnosti. Opozicionalne stranke so protestirale proti sklepu sredinsko-levičarskega občinskega odbora, ki je odobril povišanje tarif, ne da bi zaslišal mnenje občinskega sveta. Komunisti so celo imeli v sredo protestno zborovanje pri Sv. Jakobu.

Ne glede na dejstvo, da opozicionalne stranke izkoriščajo tudi to podražitev v svoje strankarske namene, ustreza resnici trditev, da se takšen kronični bolnik, kakršna je Acegat, ne more ozdraviti samo s poviški cen voznin listkom na tramvajih in trolejbusih, temveč so potrebni radikalnejši ukrepi, ki zadevajo v prvi vrsti samo strukturo mestnega podjetja.

Andrej Balka
mr. ph.

TRST

Ulica Torrebianca 21/II - Telef. 31-315

Uvoz - izvoz

Kemikalije

Farmaceutski proizvodi

Beneška Slovenija

Učaja:

NOVA CERKEV

Menda je ni vasi daleč na okrog, ki bi bila tako osamljena od vsega sveta, kakor je ravno Učaja v soteski med beneškimi in soškimi Slovenci. Odrezanim od sveta, zlasti v kimskem času, nam je v vasi tudi primanjkovalo javnih naprav.

V tem pogledu pa se je zadnje čase marsikaj izboljšalo. Poseben praznik je bil v ponedeljek po velikem šmarnu. Večinoma po prizaedvanju domačinov samih in njihovega dušnega pastirja stoji zdaj sredi vasi nova cerkev. V ponedeljek jo je blagoslovil videmski nadškof ob udeležbi celotne soseske in zastopnikov vseh oblasti v pokrajini. Poleg cerkve je tudi dvorana za različne verske in druge družabne prireditve. Vse to bo pripomoglo, da ne bodo tudi hudi zimski večeri tako dolgi in pusti, kot so bili doslej.

TRBIŽ

V zadnji številki Novega lista je bilo objavljeno poročilo o razširitvi ceste na spodnji Trbiž. Govora je bilo tudi o razlastitvi hiše onkraj podvoza, ki naj bi ovirala promet. Prejeli smo pa popravek, ki pojasnjuje, da stoji omenjena hiša nasproti županove in da je prav ta tista, ki ovira

Solkansko polje:**NOVO NASELJE — TOČA**

Severni del Gorice, to je tisti, ki sega od Livade do meje med Sočo in solkansko cesto, je dolgo let po vojni veljal res samo za »polje«. Ceste so bile podobne kolovozom, hiše brez vode in elektrike, tako da tega dela res ni bilo mogoče smatrati za pravo mestno četrt. Zdaj je pa že drugače. Nastajajo nove hiše in stavbe, da podeželski značaj naselja počasi že izginja. Urejene so po večini tudi ceste in razne napeljave. Vendar pa obdelujejo ljudje tod okrog še precej njiv in nasadov.

Zadnja toča je trtam precej škodila. So dijo, da je povzročila za približno 30% škode. Še bolj se pa bo poznala škoda, ker je nevarnost, da bo napadla trte peronospora. Potrebno bo hitro in izdatno škropiti, če hočemo ohraniti vinski pridelek, ki je tako dobro obetal.

Standrež:**KOLORADSKI HROŠČ STRAŠI**

Za mnoge meščane in izletnike je vreme med soncem in dežjem piškavo, zlasti ob velikem šmarnu, ko je navada in tudi »nobel«, da gre vse na pohajanje. Našemu vrtarsko-zelenjarskemu okraju pa tako vreme kar nekam prija.

Krompir se je še dobro napravil, celo več, kot se je mislilo. Bati se je pa treba koloradskega hrošča, ker je letos tega mrčesa zelo veliko in bo še dosti škodil melančanam, krompirju, paradižnikom.

Ljudje so uporabljali proti temu hrošču različna sredstva, med temi tudi svinčeni arzenat, in sprva so zelo pomagala. Počasi pa postaja hrošč že imun proti vsem sredstvom. Vedno več se ga pojavlja tudi v bližnjih krajih kot v Rupih in v Sovodnjah. Vsaj za prihodnje leto bodo morali kmetijski odbori organizirati akcijo za zatiranje tega nevarnega mrčesa.

- Hanalska dolina

Pomet. Če bi omenjeno hišo podrli, bi še vedno ne bil rešen problem prometa na spodnjem Trbižu, kajti po načrtih je jasno, da bosta še vedno ostali napoti županova in Tosonijeva hiša.

Dodati moramo tudi mnenje, da je ocenitev — pet milijonov — navedene hiše za današnje razmere čudna. V istem hipu pa ima občinski svet 10 milijonov na razpolago za doprinos k zgradbi novega hotela, katerega bi morala upravljati Ustanova treh Benečij. Prv tako je nerazumljivo različno ocenjevanje zemljišč. Kvadratni meter zemlje na spodnjem Trbižu je ocenjen na 5000 lir, na zgornjem pa kar 20.000! Ali ne plačujejo meščani v spodnjem delu enake, če ne celo višje davke kot v zgornjem?

—0—

Za poletne praznike je bilo po Trbižu vse polno tujih gostov. Primanjkovalo je celo prenočišč. Turistični odbor jim je pa preskrbel v soboto in nedeljo posebno zabavo na glavnem trgu. Na veliki šmaren je nastopila folklorna skupina iz Tricesima. V nedeljo zvečer je pa z godbo, pesmijo in plesnimi nastopi kar vžigala veliko množico gostov skupina z Jesenic. Delova! je tudi srečolov, katerega čisti dobiček je bil namenjen za obnovitvena dela v cerkvi.

Našo na novo preslikano cekrev obiskuje in občuduje vedno več tujcev. Dobili bomo tudi novo župno dvorano. Govori se tudi o zidavi novega župnišča na prostoru za cerkvijo. Mnenja o legi in zidavi pa si še niso edina.

Rupa - Peč:**ZBOLJSANJE CEST IN GRADNJA ŽUPNIŠČA**

Občinarji so se vedno pritoževali nad slabimi cestami skozi vas v Rupih. Toda tudi teh pritožb bo menda kmalu sonec. Sovodnjsko županstvo je namreč v načrtu za popravo občinskih cest upoštevalo tudi našo cesto od Ožbota do cerkve. Pot bodo asfaltirali, obenem jo bodo tudi razširili in uredili odtočne kanale. To je zelo potrebno, ker moramo ob vsakem deževju bresti po mlakužah. Asfalt bo dobila tudi glavna cesta na Peči in pa odcep k cerkvi.

Na Peči se že dalj časa govori o potrebni zidavi župnišča. Dušni pastirji si morajo iskati strehe po privatnih hišah ali pa se voziti z avtom od drugod. Za povzdig farnega življenja so takšne razmere seveda neugodne. Zdaj pa je občina sklenila podeliti cerkveni upravi večji kos zemljišča okoli cerkve, kjer se bo postavilo župnišče in še kako poslopje za farne organizacije.

Sovodnje:**ZA BOLJŠE PROMETNE ZVEZE IN KRITJE PRORACUNA**

Za nas Sovodnjce slabo kaže, da bi kaj kmalu dobili avtobusno zvezo z Gorico. Križa mestnega avtobusnega prometa je še najbolj prizadela nas. Zdaj, poleti, si še kako pomagamo, v slabem vremenu in dežju, posebno pa še, ko bodo odprte šole, bo nujno potrebno, da bo vzpostavljena avtobusna zveza med mestom in Sovodnjami. Redna prometna zveza bo mora postati tudi redna skrb našega občinskega sveta. Pohvale so pa vredni naši občinski možje, da so dosegli z vladno pomočjo asfaltiranje občinskih poti, in sicer odcep v Potok in v Škrilje.

Občinski svet je sprejel tudi sklep za najem državnega posojila, s katerim bo krit primanjkljaj 11 milijonov lir lanskega občinskega proračuna.

Doberdob:**TATOVİ — SEJA**

V ponedeljek ponoči so vdrl tatovi v naše občinske urade. Prebrskali so vse predale. Stikali so celo po kartoteki volivnih upravičencev, da bi kaj našli. Našli so pa le borih tri tisoč lir, s katerimi so se morali zadovoljiti in tiho oditi brez sledu.

Občinski možje so se zbrali k seji, na kateri so razpravljali o cenah za grobnice na pokopališčih v Doberdobu in v sosednjih vaseh. Pregledali so tudi načrt za novo šolsko poslopje. Ugotovili so, da se ne bo mogel izvesti za 19 milijoni lir, ki so na razpolago. Potrebno bo poiskati še druge vire, da pridemo do nove šole.

Na seji so govorili tudi o rabi slovenščine pri deželnem svetu. Ostro so obsodili nastop večine, ki se upira rabi našega je-

Iz Goriške

zika bodisi pri sejah, bodisi pri uradovanju deželnega sveta.

FARNA »SAGRA«

V nedeljo so obhajali pri Podturnom vsi farani župnije svetega Roka svojo starodavno ljudsko šagro. Cerkevne slovesnosti imajo svoj izvor v stari zaobljubi, katero so izrekli »šanrokarji« v času hude kuge v 17. stoletju. Župljani so lepo okrasili svoje cerkev in pritrdili na pročelje grb svoje mestne četrti, ki predstavlja mlado repo sredi kostanjevega venca. Podturen velja namreč še danes za pravi kmečki okraj goriškega mesta.

Letošnji farni praznik je bil še bolj pomemben, ker so začeli z deli za župnijsko dvorano in druge prostore cerkvenih organizacij. Slovesnost je povzdignil tudi znani pevski zbor iz Rude, odkoder je doma sedanj župnik Burgnich.

Ljudska tridnevna zabava na barjarju in s štruklji se bo pa začela v soboto.

RIBI NAMESTO ATA

Končno se je zadeva mestnih avtobusov le premaknila z meste cerke. Občinski svet je sklenil na zadnji seji, da podeli koncesijo podjetju Ribi. Pokrajinski upravni odbor je ta sklep tudi že potrdil.

O odnosih mestne občine do podjetja ATA se je govorilo že pred enim letom, ko je šlo za podražitev vozovnic. Takrat je občinski svet tudi sklenil, naj se mestni promet municipalizira v roku šestih mesecev. Zakulisne sile so raztegnile ta rok na 12 mesecev. Municipalizacija pa še zdaj ni dokončno urejena, ker je Ribi prevzel avtobusno službo le za šest mesecev.

Vendar so meščani dobili vsaj za ta čas kolikor toliko zadovoljivo rešitev. Avtobusi bodo vozili po vseh petih progah, katere je upravljalo prejšnje podjetje.

Nerešeno je pa še vprašanje zveze s Sovodnjami, ker je zanj pristojno nadzorništvo za motorizacijo v Vidmu.

PRAZNE OBLJUBE

Vsakdanji popotniki, kopalci in tudi turisti so trdno pričakovali, da bo začel po dolgem času spet krožiti mestni avtobus. Vsaj tako je bilo obljubljeno in objavljeno po časopisih z natančnim voznim redom, katerega so si bralci skrbno izrezali.

V ponedeljek zvečer so se mnogi potniki pripeljali na goriško postajo. Čakajo, čakajo, pogledujejo svoj izrezek z voznim redom, a avtobusa po osmi uri ni od nikoder. Znani Jakob, ki prenaša kovčke, nazadnje pristopi in ogovori gručo čakajočih po svoji navadi: »Le čakajte karobero, ma jo boste morali do jutri.« Koliko kletvin je letelo na račun avtobusov, občinskih mož in bogvedi še koga.

Tudi v torek še niso vozili avtobusi, čeprav je koncesija podeljena novemu podjetju. Po sporočilu mestnega županstva je skočil vmes uradni konjiček. Namestitveni urad še ni dal svojega dovoljenja za nove nameščence, ker uslužbenci ATA niso pravnoveljavno še odslovljeni. Prihodnji teden se bo našel pa že kak drug izgovor.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nova Kocbekova knjiga

Mohorjeva družba v Celju je izdala knjigo Edvarda Kocbeka »Slovensko poslanstvo«. Na eni sprednji strani je navedeno, da besedilo te knjige predstavlja zaključni dve poglavji še neobjavljenega partizanskega dnevnika »Listina« nadaljevanja »Tovarišije«. Knjiga ima 216 strani. V njej opisuje Kocbek svoje dogodivščine iz vojnega časa, ko je bil pri partizanih, zlasti pot v Jajce, na zborovanje, na katerem so ustanovili novo Jugoslavijo oziroma položili temelje zanjo z znanimi izjavami in proglasi AVNOJ-a. Kocbek je bil član slovenske delegacije.

Večina knjige obravnava dogodke na poti v Jajce, v Bosni, ki so bili skoraj vedno dramatični. Slovenska delegacija se je morala prebijati čez drn in strn ter je bila skoraj vedno v smrtni nevarnosti. Pogosto je komaj odnesla pete iz nastavljenih zased ali iz obkolitev, ko je bil izdaja. Včasih so vdrlili Nemci v kraje, kjer je prenočila, komaj eno uro potem, ko je odpotovala naprej, in vsi so požgali ter vse ljudi pobili, kot na primer vas Srb. Kocbek si je sproti beležil vse te dogodke, ki pa ga niso mogli odvrtiti od tega, da ne li opazil vsakovrstnih podrobnosti. V svojo beležnico si zapisuje vtise o krajih in ljudeh, omenja

posamezne človeške usode, srečanja, ki so včasih zelo nenavadna, razgovore, razmišljanja in meditacije o slovenski narodni usodi, o značaju posameznih jugoslovanskih narodov, o mednarodni politiki in položaju, o filozofiji, o krščanstvu in o mnogem drugem. Natančno opisuje tudi zborovanje v Jajcu in to opisovanje je včasih presenetljivo odkrito. V njem najdemo tudi take stvari, ki niso bile doslej še nikjer objavljene, n. pr. razgovor med Titom in slovenskimi odposlanci.

Božidar Jakac, ki je bil tudi član slovenskega odposlancstva na poti v Jajce, je opremil knjigo z velikim številom risb v raznih tehnikah, ki ji dajejo še posebno prikupnost.

Kakšno zanimanje je vzbudila Kocbekova knjiga, odazuje tudi dejstvo, da so bili izvodi, ki so bili na razpolago v Tržaški knjigarni, takoj razprodani, in da so morali naročiti novo pošiljko.

Filmski festival v Benetkah

V Benetkah hite še z zadnjimi pripravami za začetek Mednarodnega filmskega festivala, ki se bo začel 27. avgusta in bo trajal do 10. septembra. Poelg glavnega festivala sta na sporedu še dve drugi filmski reviji. Pri eni gre za predvajanje filmov, ki so se udeležili že drugih festivalov, pri drugi pa za retrospektivno revijo skandinavskih filmov.

MAŽURANIČEVA PROSLAVA

V nedeljo so svečano proslavili 150-letnico rojstva hrvaškega bana in pesnika Ivana Mažuraniča. Proslave so bile v pesnikovem rojstnem kraju Novi Vinodolski, v Karlovcu in v Zagrebu.

Pesnikovo najbolj znano delo je ep »Smrt Smail-age Cengića«. Prvič je bilo natisnjeno leta 1846; od takrat je doživelo 136 izdaj v hrvaškem jeziku. Doživelo je tudi 46 izdaj v tuje jezike. V italijansko ga je vzorno prevedel pros. Urbani.

V jubilejni izdaji ga bo letos natisnila Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti.

SLIKARSKA TEKMA V ŠTEVERJANU

Letošnje slikarsko tekmovanje v Števerjanu bo v nedeljo 30. avgusta. Kot znano, prirejajo to tekmovanje že nekaj let, tako da je prišlo že v tradicijo. Slikarji se zberejo v parku Formentinjevega gradu, nakar se lotijo slikanja pokrajinskih motivov. Najboljše slike so nagrajene, vse slike pa potem razstavijo v Gorici. Letošnja razstava bo od 7. do 20. septembra v mali dvorani gledališke kavarne v Gorici in v galeriji Trgovinske zbornice.

„Mladika“ - poudarek na aktualnosti

Uvodni članek šeste številke »Mladike« je napisala Nataša Kalanova. V njem razmišlja o novi Evropi v zvezi z raznimi aktualnimi dogodki zadnjega časa. V članku najdemo stavek »Nova Evropa mora priti. A najprej mora evropski človek preko katarze«. Zdi se nam, da si dela avtorica nekoliko iluzij o takoiimenovani novi Evropi, ker si — sodeč po članku — predstavlja, da bo to Evropa, v kateri bodo rešeni vsi problemi, v kateri ne bo več hudobije, vsaj ne v obliki nacionalističnih ali morda še drugih ekstremističnih tendenc. To odgovarja seveda preveč idealističnemu mišljenju in gledanju na sodobno dogajanje. Kajti take idealne Evrope gotovo ne bo nikdar. Gre pa za to, da se narodi zblizajo in da z enotno voljo drže takšne tendence v šahu, čim najbolj mogoče. Zloba pa gotovo ne bo nikdar dokončno premagana in se bo treba v vsakrni Evropi in v vsem svetu vedno spet spopasti z njo.

Marij Maver je prispeval reportažo o ta'oru slovenske zamejske mladine na Koroškem, o čemer poroča še drug članek. Objavljeno je tudi poročilo o nedavnem literarnem večeru v Slovenskem kulturnem klubu v Trstu, na katerem so brali iz svojih del slovenski pisatelji, ki so se zbrali v Trstu iz raznih držav in celo z dveh celin. Med njimi je bil Lev Detela, ki je objavil v tej številki »Mladike« svojo kratko novelo »Na kar smo navedeni«. Značilna za Detelo sta živahen slog in čut za aktualnost, ki pa se skriva za nekako alegoričnost.

Razstava o Eneju Silviju Piccolominiu

V petek, 14. t. m. zvečer so odprli v občinski razstavnici dvorani v Trstu spominsko razstavo za peto stoletnico smrti Eneja Silvia Piccolomini, ki je bil od leta 1447 do leta 1450 tržaški škof, nakar je postal papež pod imenom Pij II.

Za to razstavo je bila natisnjena brošurica, v katere uvodu je župan Franzil zapisal, da ima Trst razlog, da posebno spoštljivo počasti Piccolomini, ker je bil to edini tržaški škof, ki je zasedel papeški prestol, pa tudi zaradi tega, ker je bil tržaški škofovski stol posebno počaščen s tem škofom, ki si je pridobil izreden položaj v takratnem literarnem življenju. Poleg tega mora biti Trst hvaležen Piccolominiu, ki je pokazal posebno vneto zanj, kar je dokazal z raznimi dejanji, med drugim s tem, da je leta 1463 pravčasno intervenciral v vojni med Trstom in Benetkami ter prihranil Tržičanom hujše nesreče.

Razstavo so priredili pod okriljem mestne občine in mestne knjižnice, v kateri je shranjena zbirka Piccolominijevih knjig in predmetov. Odprta bo do 30. septembra.

Piccolominijevo knjižnico je tržaški rodoljub Rossetti daroval občini. Zbirka je takrat štela tisoč 887 knjig, danes pa jih šteje pet tisoč 800.

Razstava ima dva dela, bibliografskega in dokumentarnega. Prvi obsega nekatere najznačilnejše Piccolominijeve knjige, druga pa dokumente, ki ilustrirajo odnose med Piccolominiem in Trstom. Med drugim je v dokumentarnem delu videti papeško bulo v faksimilu, s katero je Piccolomini kot papež Pij II. leta 1464 odobril sporazum med tržaškim škofom in plemiško družino Walsee glede investiture kraških župnij. S tem sporazumom je bil končan dolg spor med tržaškimi duhovništvom in devinskimi gospodi, v katerega je bil zapleten tudi Piccolomini kot tržaški škof.

Kot znano, je Enej Silvij Piccolomini zelo vreden tudi za slovensko zgodovino, saj nam je zapustil natančen opis ustoličenja koroških vojvod v slovenskem jeziku, opis, ki je izredne važnosti za slovenske zgodovinarje.

RIMSKO GLEDALIŠČE V TRSTU JE OŽIVELO

V torek zvečer je bila v rimskem gledališču v ulici Teatro Romano v Trstu po kakih 18 stoletjih spet gledališka predstava. Skupina tržaškega Stalnega gledališča je uprizorila Sofoklejevo dramo »Elektra«, ki jo je prevedel Salvatore Quasimodo. Predstavo je omogočila in organizirala Tržaška ustanova za turizem. Dramo je režiral Fulvio Tolusso, za kulise pa je poskrbel Marcello Mascherini. Odrsko glasbo je zložil Dorian Saracino. Vlogo Elektre je igrala Marisa Fabbri, vlogo Klitemnestre pa Adriana Innocenti. Premiera je zadovoljila publiko. Dramo bodo ponavljali do nedelje, 23. tega meseca.

Kulturne novice

Slovenski mladinski film »Srečno, Kekec« je dobil na mednarodnem festivalu mladinskih in dokumentarnih filmov v Benetkah tretjo nagrado v svoji kategoriji. Prvo absolutno nagrado med dokumentarnimi filmi pa je dobil bolatičev film o potresu v Skopju.

Slikar Jože Cesar je odprl 16. tega meseca samostojno razstavo v Portorožu. Razstavil je svoja dela iz zadnjega časa. Razstava vzbuja pozornost.

V dvorani hotela »Spiaggia« v Gradežu je še vedno odprta slikarska razstava tržaškega slikarja Giovannija Tallerja. Razstava bo odprta do 30. avgusta.

V Ogleju so odprli drugo deželno razstavo slikarstva, na kateri sodeluje 124 umetnikov z 289 deli. Prvo nagrado je dobil Cesare Mocchutti.

V neki slaščičarni v središču Gradeža razstavlja svoja najnovejša dela slikar Antonio Cocani. Razstava bo odprta do konca tega meseca.

V sredo je umrl v Forte dei Marmi, kjer je bil na letovišču, znani stari italijanski pisatelj in slikar Ardengo Soffici. Zadela ga je kap.

V Peruju so odkrili starodavno mesto Inkov, ki je štirikrat večje kot so slavne in mnogo obiskovane razvaline mesta Machu Pichu. Na razvaline pozabljenega mesta je naletela v pragozdu po 31-dnevnem prodiranju odprava 50 mož pod vodstvom arheologa Gena Savoya.

Z Verdijevo »Aido« so na Peristilu v Splitu zaključili XI. poletne prireditve. V času od 15. julija do 12. avgusta so prikazali 18 predstav. Prireditve se je udeležilo okrog 18 tisoč domačih in tujih gostov, kar je znatno več kot v preteklem letu.

V Splitu so spet v teku izkopavanja, s katerimi bi radi napravili dostopne vzhodne dele podzemlja Dioklecianove palače. Kot znano, so pred nekaj leti odkrili pod palačo ogromne podzemeljske prostore in so jih delno že odkopali ter predstavljajo zdaj zaradi svoje popolne ohranjenosti veliko arheološko in turistično privlačnost. Ždaj bodo očistili zemlje in odpadkov veliko osrednjo okroglo dvorano, dve manjši dvorani in še nekaj pravokotnih dvoran, pa tudi dobro ohranjen sistem hodnikov, ki so omogočali promet v podzemlju. Upajo, da bodo prihodnje poletje ta izkopavanja dokončali.

jo. Maks Šah je prispeval poročilo o slovenskem šolstvu in njegovem uspehu v preteklem šolskem letu. Šolsko vprašanje je obdelal z raznih strani in prikazal njegove odlike, šibkosti in težave, vse v zgoščen in pregledni obliki. Posebno zanimiva in aktualna pa je razprava »Urejevanje rojstev«, ki jo je napisal dr. Lojze Sustar, prof. bogoslovja v Churu v Švici. V razpravi prikaže to vprašanje s katoliškega stališča in mu nakaže tudi rešitve, ki so v skladu s krščansko moraljo. Nadaljuje se zelo zanimiv potopis »Nekaj dni po Afriki«, ki ga piše misijonar Janez Belej.

Zora Saksida nadaljuje svojo povest »Tuji povsod«, ki pa postaja nekam suhoparna in šablonska, zlasti ko se spušča v politično argumentiranje. Jože Peterlin je napisal članek v spomin na davno umrlega igralca Lojzeta Potokarja, Marij Maver pa piše o odrski in radijski igri. O zadnjih številkah slovenskih revij poroča Lev Detela. Ti njegovi pregledi revijalnega publiciranja so vedno zelo zanimivi in živo napisani, tako da bralec čuti avtorjevo sodoživljanje literarne in kulturne problematike v Sloveniji. To sodoživljanje je tako občuteno, kakor ga le redko kdaj srečamo. Isti avtor poroča tudi o slovenskih knjižnih novitetah.

Pesnika revije sta Aleksej Markuža, ki je objavil dve pesmi, ki imata naslova »Pozdrav« in »Poslednje upanje«, ter Tanja Premk s pesmima »Težnost« in »Bojazen«.

GOSPODARSTVO

Mednarodni kongres za žužkoslovje (entomologija)

Enako kot olimpiada je vsako četrto leto tudi mednarodni kongres za žužkoslovje. Letošnji je bil v Londonu v dneh od 8. do 16. julija. Predmet, o katerem so na kongresu razpravljali, je najbrž najvažnejši od vseh predmetov, o katerih se govori na mednarodnih zborovanjih. Z žužkami in s posledicami njihovega škodljivega delovanja se srečujemo namreč vsak dan in na slehernem koraku. Poglejmo: muhe in komarji nas pikajo, stenice, bolhe in uši še niso zatrti po vsem svetu in nastajajo bolj trdoživi rodovi, katerih ne uniči DDT; ščurki, razni molji, grizlice, osice in druge žuželke nam kvarijo stanovanja, pohištvo, obleko in perilo; ozne žuželke nam uničujejo rastlinstvo od setve do žetve in še pridelke v zalogah; ne poznamo ploda brez posebnega zajedalca, ki povzroča črvičnost ali piškavost dotičnega ploda. Mnoge žuželke prenašajo bolezni, komarji n. pr. malarijo. — Žužki škodijo nam samim, škodijo naši obleki in stanovanju, uničujejo našo prehrano. Zalezujejo nas od rojstva do groba in še čez. — Enako kot ljudem pa škodujejo tudi živalim.

Spoznavanje žuželk, odpor proti škodljivim žuželkam, iskanje naravnih in umetnih zaščitnih sredstev, najprimernejša njihova uporaba, ocenjevanje škode, organizacija in uporaba varovalnih in uničevalnih sredstev v krajevnem, pokrajinskem, državnem in mednarodnem merilu, to je glavni predmet, katerega osvetljujejo na mednarodnih entomoloških-žužkoslovnih kongresih, kot je bil letos julija v Londonu.

Za organiziranje takih kongresov poskrbi stalen odbor, ki izvede organizacijo s pomočjo osrednjega društva — v tem slučaju »društva žužkoslovcev« — v dotični državi, kjer se kongres vrši. Letošnjega je organizirala »Royal Entomological Society of London«, ki deluje že nad 100 let. Organizacija kongresa ni bila lahka, ker se je prijavilo nad 2.000 delegatov iz 70 držav, tudi z evropskega in azijskega vzhoda ter iz Afrike. Najštevilnejša je bila angleška delegacija s 600 udeleženci, potem ameriška s 300 člani in druge; nekatere države pa je zastopal tudi samo po en delegat, največ opazovalec. Italija ni imela posebne delegacije — in tudi Jugoslavija ne —, a udeležba iz obeh držav je bila precejšnja. Iz Italije je bilo okoli 25 posameznikov, med njimi vsi važnejši žužkoslovci, predvsem Athos Goidanich, ki je tudi član zgoraj omenjenega stalnega odbora, ki šteje 16 članov. Ta odbor je sprejel predlog Rusije, naj se prihodnji kongres vrši leta 1968 v Moskvi.

Kongres žužkoslovcev v Londonu je opravljal ogromno delo, ki pa je še danes — več kot mesec dni po zaključitvi — še popolnoma nepregledno. Ker je dobil pripravljajni odbor toliko priglasev in nad 1.000 predlogov in vprašanj, o katerih naj bi kongres razpravljaj, so morali najeti mnogo lokalov za posebna pedravanja. Na svoj račun so prišli samo tisti udeleženci, ki so se omejili na število vprašanj in so prisostvovali debati samo o dotičnih vprašanjih ali predlogih. Po številu ni mogel nihče poslušati

niti 1/10 razprav. Vsakdo se je moral omejiti strogo na to, kar ga je najbolj zanimalo. — Iz tega je razvidno, da na takih kongresih ne sme biti pretirano velike specializacije, ker se kmalu izgubi vsak pregled nad preveliko razdrobljenostjo.

—0—

AFRISKA SLINAVKA V BLIŽNJEM ORIENTU

FAO, to je mednarodni urad za kmetijstvo in prehrano, mnogo žrtvuje, da bi zajezil širjenje afriške slinevke (tip SAT-1) iz azijske Turčije v Evropo. Posrečilo se je urediti zaščitni pas, ki obsega vso evropsko Turčijo, jugovzhodne dele Bolgarije in severovzhodne predele Grčije. V tem pasu je bila cepljena vsa živina in od leta 1962 — ko je izbruhnila bolezen — je bilo porabljenih nad 5 milijonov doz cepiva, katerega je FAO dobila predvsem iz Anglije, a največ s pomočjo držav SET-a, to je Skupnega evropskega trga, ki so žrtvovali v ta fond že nad 2 milijona dolarjev. — Afriška slinevka razsaja zelo hudo v Anatoliji, to je v azijski Turčiji in v bližnjih azijskih državah.

UVOZ MLADE ŽIVINE IZ ZDA

Nemalo skrbi povzročala italijanski vladi dejstvo, da je proizvodnja govejega mesa prepičla in da niti od daleč ne krije domače potrebe. Da bi proizvodnjo zvišali, sta se kmetijsko in finančno ministrstvo dogovorili, da dovolita brezcarinski uvoz mlade živine za rejo. Kdor pa hoče uživati ugodnost brezcarinskega uvoza, se mora podvreči dvema določbama: 1. Uvožena žival mora

pri uvozu tehtati manj kot 350 kg in 2. rejec se mora obvezati, da bo redil živali najmanj 4 mesece.

Za enkrat bodo uvozili iz ZDA 68.000 telet, iz drugih držav pa še 50.000. Ta teleta bo Italijanska živinorejska zveza razdelila svojim članom. Pri uvozu bo potrebno plačati carino, katero pa bodo povrnili po 4 mesecih.

Največ mlade živine za rejo bodo seveda dobavile ZDA, ki imajo v ta namen že pripravljenih 100.000 telet.

AFRISKA SVINJSKA KUGA

Italijansko ministrstvo za zdravstvo je doseglo prepoved uvoza živih prašičev in prašičjega mesa z izdelki vred iz Francije, kjer razsaja v južnih pokrajinah (departementih) ob španski meji takomenovana afriška svinjska kuga, ki se je razširila iz Maroka v Španijo, od tod na Portugalsko. Trgovci s prašiči so jo zanesli v južno Francijo.

Ministrstvo za zdravstvo je izdalo živinozdravnikom posebno okrožnico s podrobnimi navodili za slučaj, da bi se svinjska kuga pojavila kje v bližini. — Proti afriški svinjski kugi še nimajo zanesljivega cepiva, a izkazalo se je, da cepivo proti navadni svinjski kugi nekaj zaleže tudi v tem slučaju. — Glavno sredstvo za zatrtje te bolezni pa je zakol bolnih živali, in poseben zakon predvideva izplačilo denarne podpore oziroma odškodnine za vsako zaklano žival. Na drugi strani pa zakon predvideva občutne kazni za tistega, ki ne bi takoj javil obolenja živali ali če se ne bi držal uradno izdanih predpisov.

—0—

V prvem četrtletju letošnjega leta je investiral tuj kapital v Italiji okrog 15 in pol milijard lir. Gre največ za ameriški, nemški in švicarski kapital, vložen v glavnem v elektromehanično, kovinsko, kemično, živilsko, petrolejsko in oblačilno industrijo.

Zgodne sorte breskev

Sadjarski zavod (Istituto di Frutticoltura) v Rimu je pripravil za 26. in 27. junija ter 6. in 7. julija razstavo tistih sort breskev, ki so letos dozorele do 5. julija. Najzgodnejša je bila Springtime, ki je dozorela 2. junija. »Najzgodnejša Morettini« je sledila 6. junija, Early Gold 7. junija in do 5. julija je sledilo še par desetih sort.

Za časa razstave so strokovnjaki med drugim razpravljali o vrednosti razstavljenih sort in jih razdelili v 3 skupine. V prvo skupino so določili sorte, ki so v širokih nasadih dokazale s svojimi dobrimi lastnostmi, da se jih izplača gojiti. Sorte druge skupine je potrebno še nadalje preizkušati, preden se dokončno ocenijo, sorte tretje skupine pa naj se izločijo, ker jih nadomeštujejo boljše.

V prvi skupini so naslednje sorte: Springtime, Morettini 1, Blazing Gold, Cardinal, Gold Dust, Dixired, Coronet, Redhaven, Vesuvio in Fairhaven.

Sorte druge skupine — za nadaljnje preizkušanje — so: Madeleine Pouyet, Favorita Morettini, Early Gold, Sunhaven, Red Cap, Jerseyland, Dixigem in Juli Elberta.

V tretji skupini — sorte ki naj se izločijo — najdemo več naših dosedanjih znank. Vsaka reč traja le nekaj časa. Izločijo naj se sorte: »Najzgodnejša Morettini«, Majski

cvet (Fior di maggio, Mayflower), Amsden, Charles Ingouf, Early Red Free, Golden Jubilee, Triumph, Rumena iz Firenc.

—0—

BRESKEV 'AMSDEN'

Iz prejšnjega sestavka je razvidno, da so v Rimu obsodili sorto »Amsden«, naj izgine, ker zorijo takrat bolj cenjene sorte, predvsem z rumenim mesom, kot ga želijo Nemci, ki so v Evropi glavni kupci breskev. Naj pa bo dovoljeno v slovo sorte »Amsden« par besed.

Sorta »Amsden« spada k sortam, ki so bile vpgojene v ZDA, a v naše kraje je prišla iz Nemčije. Prinesel jo je znani Voigtländer, oče istoimenskega goriškega cvetličarja. Voigtländer je bil nastavljen v Rihenberku — sedanjem Braniku — za upravitelja pri grofu Lanthieriju. Ker je bil iz Prusije, so mu ljudje pravili »Prajz« in tako je dobila od njega gojena breskev ime »prajzovka«, a je bila »Amsden«. Breskev se je posebno v srednji Vipavski dolini precej razširila in tu pa tam je bil kakšen majhen nasad teh breskev, a redko več kot 20 drevesc.

Voigtländer je zasadil v Rihenberku sorto »Amsden« proti koncu prejšnjega stoletja, to je več kot pred 65 leti.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Medtem so postali fašisti v Italiji vse bolj predrzni. Mussolini je imel v Neaplju shod, na katerem je zbral 40.000 fašistov. V državi je nastalo splošno razburjenje, ko

122.

Dr. E. BESEDNIAK

je Mussolini ob slovesu iz Neaplja izjavil, da fašisti morajo priti na krmilo, če ne po mirni poti, pa s silo.

Ko je par dni zatem vlada predsednika Facte odstopila, je bilo očitno, da je podlegla fašizmu. Vzdušje je postajalo od dne do dne bolj nasičeno in napeto.

V soboto, dne 28. oktobra, so fašistovske čete v vsej Italiji naskočile vse javne urade ter jih večinoma tudi zasedle.

TRST

V Trstu se je tisto soboto zbralo 2000 črnih srajc, oboroženih s palicami in deloma tudi s puškami. Po kratkem navduševalnem nagovoru poslanca Giunte so se začele čete premikati.

Odkorakale so v vrstah, kot bi šle na vaje, in naenkrat je bila palača generalnega civilnega komisariata obkoljena. Med viharim krikom so fašisti vdrli mimo prepadenih stražnikov v prostore palače.

Nihče se jim ni zoperstavil. V prvem nadstropju je prišel nasproti vodji fašistov prefekt Crispo-Moncada. Ko se je srečal prefekt s poslancem, je oba prevzelo globoko ganjenje. Razvil se je prisrčen in prijateljski razgovor, med katerim je prefekt povedal, da je predal vso oblast vojaškemu poveljniku.

Fašisti so nato odšli, da zasedejo še druge urade. Med poveljstvom fašistov in generalom Sanno je bil sklenjen sporazum.

Tako je bil veliki pohod fašistov v Trstu srečno končan.

V soboto so imeli fašisti velik shod, na katerem je poslanec Giunta imel znamenit govor. Med drugim je dejal:

»Mi smo zmagovito končali naš boj. Ko sem se postavil na čelo vzhodnih legij, sem odšel iz Neaplja z gotovim načrtom: bilo je potrebno, da se v Julijski krajini izvrši disciplinirana revolucija, treba je bilo delati z vso preudarnostjo, ker ne smemo pozabiti, da stoji na meji Julijskih Alp do Dubrovnika 80 tisoč jugoslovanskih vojakov.«

»Ne smemo pozabiti, da imamo 3. cono v Dalmaciji, ki je ne smemo izgubiti, in da je pred vrati Reke vprašanje Sušaka, ki ga moramo braniti za vsako ceno.« Zato je bilo potrebno, da se pohod fašistov izvrši v mejnih pokrajinah v popolnem redu in miru.

GORICA

V Gorici ni bilo bistveno drugače. V petek opolnoči je glavni štab fašistovskih čet proglasil splošno mobilizacijo vseh fašistov in v Gorici se jih je zbralo okrog 600, ki so drugi dan ob 8. uri zjutraj šli na delo. Veliki rdeči proglasi so razglašali, da so fašisti proglasili obsedno stanje in da so vsi javni uradi podrejeni ukazom fašistom.

Točno ob osmih so fašistovski oddelki v črnih srajcah zasedli pošto, civilni generalni komisariat, kvesturo, magistrat in razne druge urade. Vojaškega poveljstva niso zasedli.

Ko je konzul goriških fašistov inženir Heiland prišel na civilni komisariat, da prevzame oblast, mu je civilni komisar Gotardi izjavil, da je prešla že opolnoči vsa

oblast v roke vojaškega poveljnika generala Ferrarisa.

Fašisti so zasedli tudi goriški deželni odbor. V soboto ob 8. in pol zjutraj je deželni glavar dr. Pettarin sprejel vodjo goriških fašistov Heilanda, ki je izjavil, da zasedejo črne srajce tudi deželni odbor.

Deželni glavar je v imenu deželnega odbora protestiral proti tej nameri in izjavil, da se uda le oboroženi sili. Nato so fašisti zasedli hišo in inženir Heiland se je utaboril v sobi deželnega glavarja.

V nedeljo zvečer je fašistovsko vodstvo določilo, da se v ponedeljek prične uradovanje na deželnem odboru. Vodstvo deželnega odbora je bilo izročeno tedanjemu deželnemu odborniku dr. Pascoliju.

S tem so bili odstavljene vsi deželni odborniki in deželni glavar, deželna avtonomija je bila odstranjena. Fašistovsko poveljništvo v Gorici je v sporazumu z dr. Pascolijem sestavilo listo uradnikov, ki so pričeli z uradovanjem. Mnogi uradniki so bili stavljeni na razpoloženje in vse delo se je vršilo v skrajnem obsegu.

Največja oznaka novega sistema je, da je uradovanje v slovenščini prepovedano in italijanščina uvedena kot edini uradni jezik. (Dalje)

OBVESTILO KMETOVAVCEM

Cvetličarje iz tržaške pokrajine, ki si želijo nabaviti čebulice tulipanov, irisa, narciz in hijacint (pridelanih v inozemstvu) ter enoletnih cepljenk vrtnic (odbranih vrst), obveščamo, da je 17. t. m. pričelo Kmetijsko nadzorništvo iz Trsta sprejemati naročila za nakup omenjenih čebulic in vrtnic.

Naročila za najmanj 500 čebulic in 100 vrtnic bodo sprejemali do 31. t. m.

Ob naročilu je treba dati na račun 15 lir za vsako čebulico in 100 lir za vsako vrtnico; račun se poravnava ob prejemu čebulic in vrtnic.

Če bodo pristojni organi nakazali, kot v prejšnjih letih, potrebno vsoto, bo prosilec dan prispevek v najvišjem znesku 50% nakupne cene.

Sredipoletne počitnice

Okrog velikega šmarna se začne vsako leto dnevi sproščenosti in praznovanja ali ferragosto, kar je prišlo iz latinske besede feriae Augusti. Stari Rimljani so sredi meseca sextilis ali šestega v letu obhajali svoje počitnice. Leto so namreč začeli šteti z mesecem marcem. Za časa vladanja cesarja Oktavijana, kateremu so vzdeli priimek Augustus, so tudi šesti mesec imenovali, njemu na čast, avgust. Zato so imenovali tudi počitnice sredi meseca feriae augusti.

Cesar Avgust je sam določil sebi v čast praznik na dan 1. avgusta in ne na 15. kot obhajamo sedaj poletne počitnice. Po nekem sporočilu zgodovinarja Suetonija se je cesar Avgust silno bal prehlada, celo poleti je nosil po štiri tunike. Toplota mu je pa zelo ugajala in je zato izbral najbolj vroči mesec, da so praznovali njegovi podložniki »feriae Augusti«.

Feriae so Rimljani imenovali tiste dneve, ko so se vzdržali dela, medtem ko so bili pravi prazniki »dies nefasti« (nefas = ni dovoljeno), ko ni bilo dovoljeno imeti zborovanj in sodnih razprav. Iz te besede je nastal izraz »festus, festivitas«, festa ali praznik. Pojma feriae in festa vsebujeta sočasno isti in nasprotni pomen.

Vsekakor so bile feriae Augusti za Rimljane dnevi poletnega veselja in počitka, kakor je še danes za nas ferragosto. Razlika je amo ta, da so pod vplivom cerkvenega

praznika Marije vnebovzete prenesli praznik na sredo meseca.

Ferragosto ali velikošmarenske počitnice sovpadajo tudi v čas največje poletne vročine. Po mnogih državah so tudi iz tega vzroka izbrali te dneve za oddih, ko hoče večina ljudi uiti iz vsakdanjega življenjskega okvira in se predati svobodnemu veselju.

Zadnja leta, posebno pa še letos, je šmarenska vročina odstopila svoje mesto neprijetnemu deževju. Kljub neugodnemu vremenu je pa zapustilo staro in mlado, bogati in revni zatohla mesta in iskalo, če že ne hladu, pa vsaj spremembe okolja v gorah ali ob morju. Prave reke raznovrstnih vozil so se razlile po vseh cestah Italije. V nedeljo jih je krožilo okrog 6 milijonov. Prometna policija je letos v Italiji skrbno urejevala ves promet. Ni pa mogla preprečiti, da ne bi obležalo na cestnem asfaltu nad 77 mrtvih in na tisoče ranjenih, ki so šli na oddih v prijetno naravo, a so končali na pokopališču ali v bolnišnici.

—0—

ZACELO JE V KAMENI DOBI

Začnimo s kruhom. Izmed žitnih vrst je človek sejal najprej proso. Ječmen je spoznal šele kasneje, za njim pa pšenico oves in rž. Kruh, to je zmes moke, soli in vode, je začel peči v mlajši kameni dobi, ko si je

gradil stalna bivališča na kolih ali mostiščih. Uživali so ga še gorkega, komaj vzete izpod žerjavice.

—0—

Srpe je tudi poznal človek že v mlajši kameni dobi; seveda so bili iz brušenega kamena. Neolitski človek jih je nasadil po več, drugega za drugim, na isti leseni ročaj. Sele v bronasti dobi jih je začel vlivati. Bili so pa zelo krhki in niso bili upogljivi, marveč so imeli obliko nekakega kljukastega križa.

—0—

Stanoval je pa človek najprej pod skalnimi previsi ali v votlinah. Sele v pozni mlajši kameni dobi si je postavil nad močvirji ali nad plitvimi jezери stavbe na kolen ali mostišča. Tu je bil varen pred sovražnimi plemeni in pred divjimi zvermi. V tej dobi si je naš prednik začel tkati tudi oblačila.

—0—

Ukrotil je tudi nekatere živali, ki so mu potem služile kot domače. Prvi človekov živalski tovariš je bil pes, ki je križana pasma med volkom in šakalom. Razplodil se je pa zlasti v bronasti dobi. Prednik naših ovčarskih psov je iz teh časov. Proti koncu bronaste dobe je pa človek gojil tudi govedo, konja in prašiča.

ŽENA IN DOM

Kako preprečiti prezgodnje staranje?

Star pregovor pravi, da si človek koplje jamo z lastnimi zobmi. Mnogo je teorij, ki razlagajo fiziološki proces staranja, a nesporno dejstvo je, kot so tudi dokazala natančna proučevanja, da ima veliko vlogo pri tem procesu prehrana.

Človek se mora, kot vsako živo bitje, hraniti zato, da vzdržuje, krepi in obnavlja tkiva. Organizem presnavlja hrano in iz nje pridobiva snovi, ki so mu potrebne: 1. snovi, ki dajejo kalorije: sladkor, maščobe, proteini; 2. snovi, katerih telo samo ne more proizvesti, kot so minerali; in 3. biokatalizatorje, kot so vitamini, ki pospešujejo delo celic.

Vsak nered v prehrani, pa naj nastane zaradi pomanjkanja ali preobilja kot tudi zaradi neravnovesja ali strupenih snovi v telesu, povzroča prezgodnje staranje. V deželah na visoki civilni ravni pomanjkanje in preobilje kot vzroka nereda v prehrani izgubljata na pomenu, pojavili so se pa drugi sovražniki, katere povzročajo neravnovesje in strupi.

Krivo je treba iskati v moderni tehniki intenzivnega pridelovanja in v živilski industriji. Prebivalstvo naglo narašča, površina rodovitne zemlje je omejena, zemlja je zaradi preveč intenzivnega izkoriščanja obubožala, zato se je treba za teči k pripomočkom tako v proizvodnji kot pri konzerviranju.

Že v 18. stoletju je človek začel konzervirati hrano tako, da jo je prekuhal v zaprtih posodah; nato je odkril proces pasterizacije pri 60 stopinjah in končno konzerviranje s pomočjo hlajenja in zmrazovanja. A neglede na način konzerviranja kake hranilne snovi obstajajo poleg dobrih tudi številne slabe strani: tako n. pr. uničenje vitaminov, zmanjšanje hranilne vrednosti, oksidacija maščob ter nevarnost, da se zarede nove vrste mikroorganizmov. Naj omenimo še barvila, ki dajo rožnato barvo mesu, zeleno grahu, rdečo česnjevi marmeladi, rumeno maslu itd., in katera sumijo, da povzročajo raka.

Pa tudi posode, v katerih so shranjena konzervirana jedila, povzročajo nemalo sitnosti: steklo, na primer, težko očistimo in steriliziramo, pločevinaste skatle so nevarne, ker so zvarjene s svinčom, plastika ni stoddotno neprodušna. In še in še bi lahko naštevali. Pomislimo na morje, kamor se stekajo nafta in odtočni kanali mest. Ribe in školjke ki živijo v bližini obal, postanejo lahko nosilci škodljivih mikroorganizmov in kemičnih snovi.

Specialisti za dietetiko se zgražajo. Vprašujejo se, kaj ima današnji kruh še skupnega s tistim, ki so ga jedli naši stari očetje. Pšenica, katere rast pospešujejo s kemičnimi gnojili, daje moko, ki vsebuje izkjučno škrob, kvas je sintetičen in kruh pečejo skoraj povsod v pečeh na nafto.

KO GREMO NA POČITNICE

- Odpočijmo vesele in dobre volje, naj si bo cilj počitnic katerikoli, kajti če bomo nestrpni in živčne, ne bomo od počitnic ničesar imeli.
- Naj si bodo naše počitnice dolge mesec dni ali pa samo en dan, jih nikar ne kvarimo z mislijo, da trajajo premalo.
- Uživajmo vesele na soncu in prostem zraku, četudi ni naša linija najidealnejša. Zavedajmo se, da ima vsaka svoje napake.
- Vstanimo vsaj enkrat zelo zgodaj, da vidimo vzhajati sonce in pojdimo zvečer zelo zgodaj spat.
- Sonce mnogo bolj počrni našo kožo pri vzhajanju in zahajanju.
- Morje je prava telovadnica za izboljšanje linije, ker s plavanjem, veslanjem in dolgimi sprehodi po pesku zelo izboljšamo svoj videz.
- Ne pozabimo splakniti las s sladko vodo po končani morski kopeli.
- V poletnem času spreminjajmo večkrat svoj tip, frizuro in šminkanje, ker nas to napravi lepše.
- Bodimo čimbolj moderne, toda izogibajmo se katerega koli pretiravanja.
- In kot zadnji nasvet, preden odpočijemo: ne simo s seboj malo prtljage, mnogo upanj in nobene skrbi.

— Ondina —

Če upoštevamo vse to, ni nič čudnega, da so se v zadnjih časih pojavili propagatorji številnih metod prehranjevanja, ki naj bi preprečile pojav prezgodnjega staranja. Ta svetuje vegetarijanstvo, oni spet, naj bi jedli samo surovo hrano itd. Mnoge teh metod izhajajo bolj iz trgovskih koristi kot pa iz pravih izsledkov dietetike.

Kako naj torej najdemo pravi način prehrane? Način, ki se najbolj približuje fiziološkim potrebam človeka, mora temeljiti na naslednjih bistvenih zakonih: 1. pravilno ravnovesje; 2. prava količina osnovnih snovi in potrebnih katalizatorjev; 3. nobenih strupov; in 4. nobenih snovi, ki povzročajo arteriosklerozo.

Ravnovesje v prehrani: najti je treba srednjo pot med dieto za shujšanje in dieto za odebeltitev, kajti postara se kmalu tako tisti, ki je predebel, kot tudi tisti, ki je presuh. Za pravilno rešitev tega problema si pomagamo z enoto potrebnih energij, to je kalorijo. Število kalorij, ki jih potrebuje človeško telo, je postalo nekaj tako pomembnega za določene ljudi, kot sta meter in kilogram. Če prelistamo kak priročnik o dietetiki, najdemo, da potrebuje srednjevelik človek srednje teže za povprečno delo ob normalnem počitku 3200 kalorij dnevno. Velika napaka! Le človeku, ki bi živel kot poizkusna žival v laboratoriju, bi lahko znanstveno določili, koliko kalorij potrebuje. Pri določanju kalorij je treba namreč upoštevati temperaturo ambienta, obleko, živčno stanje, človekovo dejavnost v prostem času itd. Zato ne moremo mate-

matično določiti splošne idealne teže, temveč si lahko vsakdo sam določi tisto težo, kateri odgovarja njegova največja storilnost. Za to pa ni nič boljšega kot je tehtnica!

Omenili smo že škodljive učinke, ki jih povzroča moderno pripravljane živil. Omeniti pa je treba še druge škodljivce, ki niso povezani z običajno prehrano.

1. **tobak**: to je prava šiba božja današnjega modernega življenja. Ne bomo tu raziskovali, če povzroča raka na pljučih ali ne. Dovolj je že, da za trdnjo vemo, da sta dim in nikotin strup za žoldec, za dihalne organe in za kožo;

2. **alkoholizem**, katerega je whisky zanesel tudi v višje socialne sloje, ima odločilno vlogo pri pojava prezgodnjega staranja;

3. **navada, da hitro jemo**. Dandanes se vedno pogostejše opaža, da hočejo ljudje jesti čim hitreje: ali stojé v bifeju, s pogledom uprtim v uro, ali pa z enim očesom na televizijskem platnu. Ni treba podčrtavati, kako je to škodljivo za naš prebavni sistem.

4. **Pretirano uživanje zdravil**: Bolniki (pogosto namišljeni) se bašejo z antibiotiki, aspirinom, kortizonom, pomirjevalnimi sredstvi, vitamini, ne da bi prej povprašali za nasvet zdravnika. Mnoga teh zdravil so včasih res nujno potrebna, a tja v en dan jih ne smemo uporabljati, ker imajo tudi strupen učinek, ki se lahko pokaže na koži ali iz izpadanjem las.

Kaj storiti? Zapomnimo si, da je treba jesti počasi in spati vsaj sedem ur na dan, obenem pa dati prednost zdravi hrani, v katero spadajo: rdeče meso (volovsko, konjsko, divjačina), puste ribe, zelenjava, testenine iz trdega žita, domači kruh, pristno vino in sladkor iz trsa; izogibati pa se je treba tobaka, alkohola, telečjega in svinjskega mesa, piščancev, gnjati in salame, belega kruha, sladkarij, oljčnega olja in suhih stročnic.

M. M.

ŠPORTNI PREGLED

Nemški veslači še vedno prvi

Ker bodo jeseni v Tokiu olimpijske igre, so strokovnjaki letos posvečali posebno pažnjo tekmam za 52. evropsko prvenstvo, ki je bilo v glavnem nizozemskem mestu.

Prejšnja leta so Nemci neusmiljeno gospodovali. Letos pa so imeli več nevarnih tekmecev za prvo mesto, čeprav so dosegli več zmag. Nemci so osvojili tri zlate svetinje in dve srebrni; zmagali so tako v pokalu Glandaz kot v lestvici Gaston Mullegg (tu skupno s Sovjetsko zvezo). Če si ogledamo vrednostno lestvico (5-3-1), bomo ugotovili, da si delita Nemčija in Sovjetska zveza prvo mesto z 21 točkami (5 zlatih in 2 srebrni kolajni vsaka). Tretje mesto je povsem nepričakovano zasedla Nizozemska (8 točk), ki je bila enkrat prva in enkrat druga. Sledita Danska (4 točke) in Velika Britanija (3 točke), nato pridejo še Italija (2), ZDA, Jugoslavija, Švica in Poljska z eno samo točko.

V Tokiu bo veslačem vroče

Strokovnjaki menijo, da bo v Tokiu zelo »vroče«, ker je več držav podcenjevalo letošnje evropsko prvenstvo. Češka je poslala v Bosban samo dve posadki. Tudi Francija se vneta pripravljala na olimpiado, čeprav se nahaja v nekakšni krizi. Italija ni imela posebne sreče na Nizozemskem, ZDA niso odkrile svojih kart. Na drugi strani pa sta Kanada in Avstralija precej močni, tako da bo Nemcem in Rusom trda predla.

Oglejmo si posamezne zmagovavce. V skiffu je zmagal vztrajni Ivanov (SZ) pred Nizozemcem Goenom. Veliko zmago je dosegla Nizozemska v dvojici brez krmarja pred Nemčijo. Italija, ki je bila glavni favorit, ni prišla niti v finale. V dublu je bila prva Sovjetska zveza pred Veliko Britanijo, v tekmah dvojic s krmarjem pa Nemčija pred Rusi, ki so se takoj »maščevali« v tekmah četvork s krmarjem. Druga je bila Nemčija. Nemci pa so dosegli dve pomembni zmagi tako v tekmah četvork s krmarjem (druga Danska) kot v tekmah osmercev (2. SZ in 3. Jugoslavija).

Posamezne lestvice so naslednje: Pokal Glandaz — 1. Nemčija 12, 2. Sovjetska zveza 9 in 3. Nizozemska 3. Pokal Gaston Mullegg — 1. Nemčija in Sovjetska zveza 34, 3. Nizozemska 20, 4. Danska 14, 5. ZDA in Italija 8, 7. Velika Britanija 6, 8. Švica 4, 9. Poljska in Jugoslavija 2.

SLOVENSKI ŠPORTNIKI ZA OLIMPIADO

Jugoslavija namerava poslati na olimpiado v Tokio 69 športnikov, kar pa še ni dokončna številka, ker je možno, da bodo pridružili reprezentanci še kajakaše, dva strelca in kolesarje, če bodo izpolnili olimpijske norme. V tem primeru bi se jugoslovanska reprezentanca povečala še za 14 tekmovalcev.

Gotovo pa je že, da bodo jugoslovanski športniki tekmovali na olimpiadi v atletiki, nogometu, telovadbi, košarki, rokoborbi, vaterpolu in veslanju. Ne bodo nastopili boksarji, plavalci in vodni jadranci.

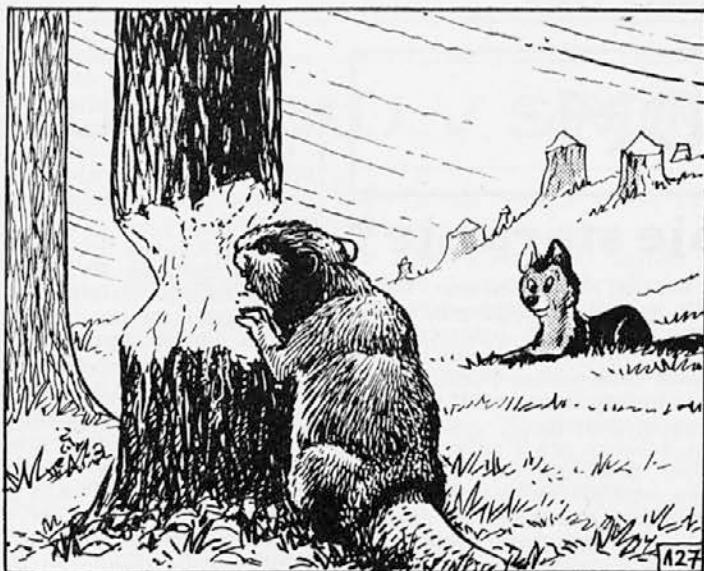
V reprezentanci bo šest atletov. Zanimivo je, da je med njimi pet Slovencev: Roman Lešek (skok s palico), Simo Vazič (5.000 m), Franc Červan (10.000 m), Slavko Špan (3.000 m — tek čez ovire), in Draga Stamejčič (peterboj). Tem se bo pridružila Vojvodinka (Madžarka po rodu) Olga Gere-Pulič (skok v višino). Po mnenju jugoslovanskih športnih strokovnjakov imajo vsi realne možnosti za dobro uvrstitev.

Na olimpiadi bo nastopil tudi svetovno znani telovadelec Miro Cerar in z njim še kak drug slovenski telovadelec. V Tokio bo šlo šest jugoslovanskih telovadcev. Seveda bo potovala tja tudi posadka osmerca, ki si je pred kratkim priborila tretje mesto na evropskem veslaškem prvenstvu v Amsterdamu. Polovico posadke sestavljajo slovenski veslači z Bleda, drugo polovico pa veslači splitskega »Mornarja«.

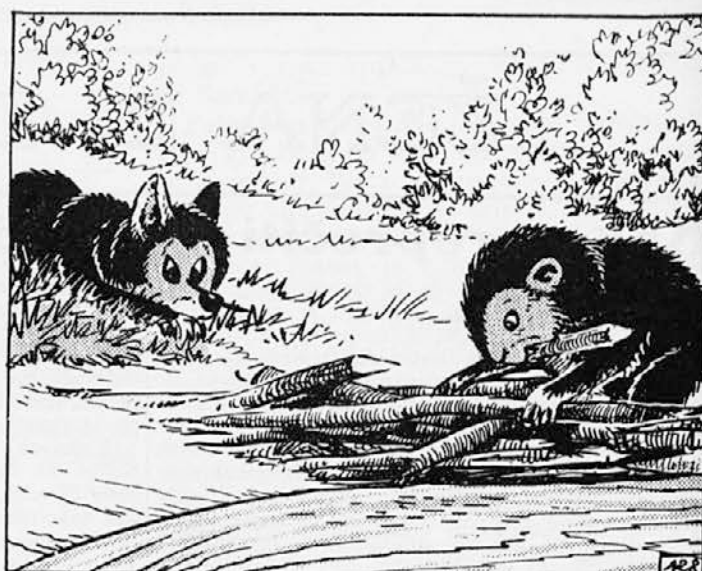
Če bodo potovali v Tokio tudi kajakaši in kolesarji, bo verjetno med njimi spet največ Slovencev, ker ti daleč prevladujejo v teh dveh športih v Jugoslaviji. V nekoliko manjši meri velja to tudi za strelce. Slovenski tekmovalci bodo imeli vsekakor izredno velik delež v jugoslovanski olimpijski reprezentanci, kar je dober znak za raven slovenskega športa.

Ni izključeno, da bo kak Slovenec tudi v italijanski, avstrijski ali ameriški reprezentanci.

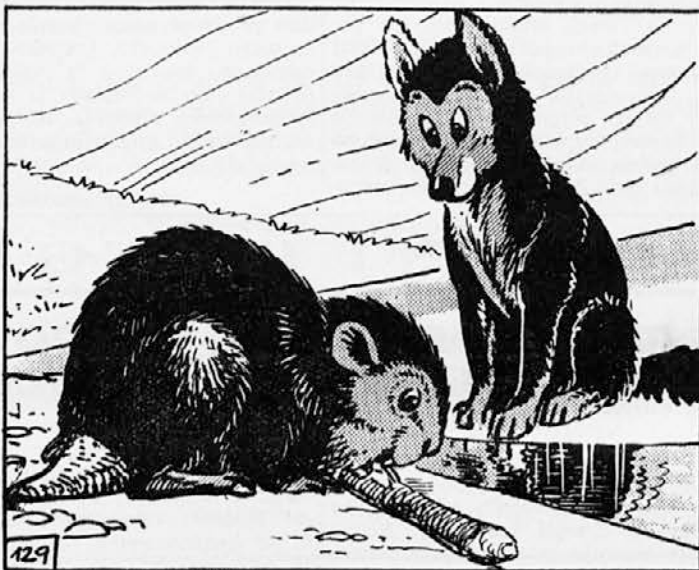
Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

127. S tem trenutkom se je začelo za Bareeja novo, veselo in prijazno življenje. V prihodnjih dneh je stekel od obale bobrovega jezera le za toliko časa, da si je v potoku nalovil rakov. Bobri so se že privadili na svojega gosta. Le ena želja se Bareeju še ni izpolnila: nikakor ni mogel pridobiti Umiska, da bi se igral skupaj z njim.

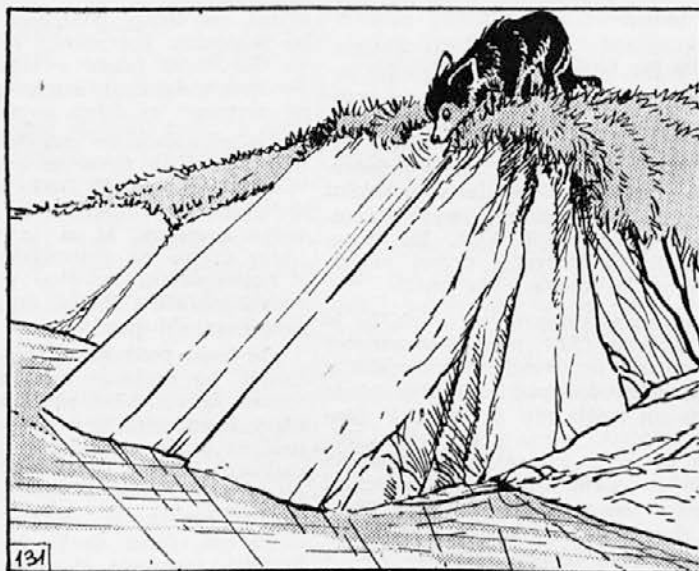
128. Zato pa je z velikim začudenjem in nerazumevanjem opazoval Umiskove igre. Je to sploh igranje? Umisko se je najraje zakopal v obrežno blato in oponašal svoje velike sorodnike: z veliko vnemo je znašal skupaj drobne vejice in iz njih gradil nekakšen nasip. Baree je navadno ležal nekaj korakov oddaljen in se ni mogel načuditi.

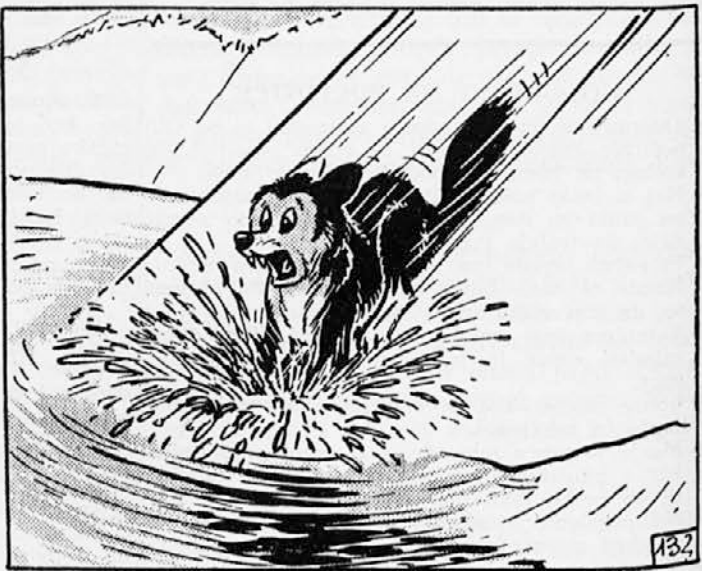
129. Nikakor ni mogel razumeti, kakšna zabava se skriva v tem pacanju po blatu. Le zakaj je Umisko tako vesel, kadar mu uspe preglodati za mezinec debelo vejico in jo potlačiti v blato? In le zakaj mali bobor koplje v tej nesnagi majhne kanale? In če grize veje, prav, to navsezadnje počne tudi sam, toda zakaj, revež, potem poje lubje?

130. No, pa vse te igre bi Baree še razumel in tudi sprijaznil bi se z njimi. Najljubša Umiskova zabava pa mu je bila prav zares nerazumljiva. Na bregu je bila strmina, kakih dvajset korakov iznad vode. Spuščala se je do gladine v gladki stezi, ki je bila Umiskovo drsališče. Splezal je na vrh, potem pa sedel na rep in — švrk — pljusnil v vodo.

131. Kar po deset mladih bobrov se je včasih gnetlo na tem toboganu. In včasih se je tudi kakšen starejši bobor spustil po njem. To mora Baree raziskati! Tako se je nekega dne napotil na vrh strmine in začel radovedno vohljati. Pri tem pa ga je zaneslo predaleč. Noge so mu spodrsnile in s prestrašenim laježem je zdrsel po strmini v vodo.

132. Drugič v življenju se je moral Baree obupno boriti z mokrim elementem. Ko je na pol zadušen vendarle priganil iz udirajočega se blata na trdni breg in utrujen legel, si je ustvaril o zabavah mladih bobrov popolnoma uničujočo sodbo. In vendar mu je prav ta zanj neprijetni dogodek pomagal. Umisko ga je razumel kot znak prijateljstva!